

Voorzitter: I. Huitema (PvdA)

Namens de raad: J. van Hoorn (GL), J. van Veen (PvdA), J. Lo-A-Njoe (D66), W. Pechler (PvdD), A. Sijbolts (Stadspartij), D. Brandenburg (SP), I. Jacobs (VVD), M. Goodijk (S&S), P. Rebergen (CU), I. van Jaarsveld (CDA), L. van der Laan (PvhN), D. Ram (PVV)

Namens het college: M. Wijnja (wethouder), R. van Niejenhuis (wethouder), K. de Wrede (wethouder)

Namens de griffie: W. Meijer

Financiën c.a.

00:16:16

Voorzitter: Goedemorgen allemaal. Welkom bij deze eerste meningsvormende sessie over de begroting, met de focus op het grootste deel van programma vier en de paragrafen over de financiële positie. Daarbij betrekken we ook de tweede voortgangsrapportage over 2023, de Septembercirculaire, het raadsvoorstel Belastingtarieven en de collegebrief Strategische investeringsagenda. Over dat laatste stuk, de strategische investeringsagenda, hebben we twee sprekers: de heer Piet Manning en Bart Jonkers.

00:16:51

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): U beiden ook van harte welkom. De heer Manning spreekt namens de schaatsverenigingen die gebruik maken van Kardinge en de heer Jonkers namens de KNSB. U krijgt beiden, zoals bekend, drie minuten om uw visie met de raad te delen. Wie wil?

00:17:23

Piet Manning: Goedemorgen, zoals gezegd, ik ben Piet Manning, voorzitter van de schaatsvereniging STV Eemsmond. Ik spreek namens alle in Kardinge schaatsende verenigingen. Wij realiseren ons dat de discussie rond de ijsbaan nog in de onderzoeksfase zit, maar we willen toch nu al uiting geven aan onze gevoelens van verontrusting. In de toelichting bij het voorstel van het college is er namelijk sprake van een variant van Kardinge zonder ijsbaan en dat verontrust ons in hoge mate. Als dat de uitkomst van de discussie zal worden, betekent dat tevens het einde van de schaatsverenigingen en de schaatssport in de provincie Groningen en in de nabijgelegen Drentse gemeenten.

00:18:23

Piet Manning: Jaarlijks maken zo een 120.000 schaatsers gebruik van de ijsbaan. Een alternatief in de wijde omgeving is er niet en de verenigingen zullen daarom bij sluiting ten dode opgeschreven zijn. Of ziet u de ouders met de kinderen wekelijks meerdere keren naar Heerenveen of Leeuwarden reizen? Sluiting van de baan in Assen heeft in het verleden bewezen dat grote groepen schaatsers simpelweg stoppen. Juist nu het sportbeleid van de gemeente Groningen als speerpunt heeft om het meer bewegen door jongeren, volwassenen en ouderen te bevorderen, zou het sluiten van een dergelijke sportaccommodatie in flagrante tegenspraak daarmee zijn. Daarom doen wij een dringend beroep op u om alle mogelijkheden te benutten die er lokaal, provinciaal en landelijk voorhanden zijn. De in Kardinge schaatsende verenigingen hebben onlangs besloten de handen ineen te slaan en gezamenlijk op te trekken. Wij willen graag gesprekspartners zijn voor de gemeente Groningen in het

traject dat de komende tijd wordt gevolgd. Wij denken dat we met onze kennis en ervaring van toegevoegde waarde kunnen zijn in de discussie.

00:19:58

Piet Manning: We zijn ons ervan bewust dat het in standhouden van een ijsbaan een financiële opgave is en dat het ook qua beheersing van energie een uitdaging is. Van de cofinanciering door andere gemeenten stellen we ons echter niet al te veel voor. Tot wie wendt u zich? Immers, ook schaatsers uit Drenthe en Friesland maken gebruik van de baan en zijn lid van onze verenigingen. Bij mijn weten ontvangt de gemeente Groningen als centrumgemeente extra geld uit het gemeentefonds voor het in stand houden van regionale voorzieningen. Het college noemt zelf al de PGAS-gelden, de aardbevingsgelden, maar is er ook gedacht aan de NPG-gelden? In onze ogen moet een slimme financiering tot de mogelijkheden behoren.

00:20:53

Piet Manning: Ook het energieneutraal maken moet mogelijk zijn. Er is veel kennis aanwezig in de provincie Groningen - de provincie die zich graag afficheert als de energieprovincie bij uitstek - en ook wetenschapsinstituten als de RUG en de Hanzehogeschool hebben veel kennis in huis. Mogelijkheden te over. In Amsterdam en Alkmaar liggen al energieneutrale banen en Enschede is in voorbereiding. Leg uw oor daar eens te luister, zouden we zeggen.

00:21:27

Piet Manning: Samenvattend: sluiting van Kardingse betekent het einde van onze verenigingen, leidt tot een verarming van het sportaanbod en zal leiden tot bewegingsarmoede. Tot slot, uw eigen Groninger stad Schaatsvereniging YVG bestaat al 161 jaar. YVG heeft aan de wieg gestaan van de KNSB, samen met acht andere verenigingen. YVG is een grote vereniging en ook die vereniging zal onherroepelijk verdwijnen, als er geen ijsbaan meer is. Dank voor uw aandacht. Ik zal de brief met mijn inspraak doorsturen naar de griffier. Onderaan staan alle verenigingen die hierbij zijn betrokken. Dank u wel.

00:22:27

Voorzitter: Heel erg bedankt. Ik zie dat we direct vragen voor u hebben. Dat kunnen we doen, hoor. Dan gaan we nu eerst naar de vragen en gaan we daarna naar meneer Jonkers.

00:22:37

Voorzitter: Partij van de Arbeid.

00:22:38

De heer Van Veen (PvdA): Dank u wel, Voorzitter. Dank voor uw betoog. Ik had uw brief ook al gelezen in onze dagmail met ook de uitnodiging om een keer te komen schaatsen. We komen graag een keer langs om het uitgebreid door te praten. Ik vroeg me af, u gaf aan iets van 120.000 schaatsers, ongeveer welk deel daarvan komt uit de gemeente Groningen en welk deel uit de andere gemeenten? Ik snap uit uw verhaal dat dit wellicht voor die financiële kosten misschien niet uit zou hoeven maken. Bijvoorbeeld in Friesland betaalt de provincie wel mee, dus voor ons is dat wel relevant in die gesprekken met de medeoverheden. Aan welke percentages moet ik ongeveer denken?

00:23:13

Piet Manning: Ik maak een schatting, want ik weet het niet echt. Even voor alle duidelijkheid, als ik het heb over 120.000 schaatsers, zijn dat niet alleen leden van verenigingen, maar zijn dat ook de vrije recreanten, om maar wat te noemen. Ik was afgelopen zaterdagmorgen bij de start van de Sven Kramer Academie op de baan en toen waren daar 250 hele jonge kinderen al aan het schaatsen. Daarvan kwam het overgrote delen uit de stad Groningen. Als ik een schatting moet maken, denk ik dat ongeveer de helft hier uit de stad komt. Kijk, wat de provinciale overheden betreft, ik weet dat het een moeilijk verhaal zal gaan worden. Ik ben zelf ooit eens een keer betrokken geweest bij een nieuw zwembad in Appingedam/Delfzijl. Toen hebben de toenmalige gemeenten Appingedam en Delfzijl samen een nieuw zwembad gebouwd. Misschien is dat wat voor de provincies Groningen en Drenthe.

00:24:20

Voorzitter: Meneer Manning?

00:24:20

Piet Manning: Thialf was een paar jaar geleden technisch failliet en is gered door de overheid.

00:24:30

Voorzitter: We moeten wel wat korter antwoord gaan geven, want anders wordt het heel lang. Nog een vraag van de VVD.

00:24:38

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Dank u wel, Voorzitter. Dank u voor uw gloedvolle betoog. Wat mij interesseert, is in hoeverre u al met de gemeente in gesprek bent en of u kunt aangeven hoe die gesprekken met de gemeente verlopen.

00:24:50

Piet Manning: Die vraag geleid ik graag door naar de tweede spreker.

00:24:56

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Ik zal deze dan herhalen. Dank u wel.

00:25:00

Voorzitter: Dan hebben we nu de vragen voor meneer Manning gehad? Oké, dan kunnen we over naar de inspreker, de heer Jonkers.

00:25:18

Bart Jonkers: Geachte leden van de raad, mijn naam is Bart Jonkers. Er hoort een S achter, de S van schaatsen. Ik sta hier namens de KNSB, als voorzitter van de gewesten Drenthe en Groningen van de KNSB. Ik wil graag reageren op de strategische investeringsagenda, waarbij in een bijlage het scenario wordt beschreven van een toekomstig Kardinges zonder kunstijs. Als KNSB zien we de inhoud van de brief van het college als helder, strategisch logisch en realistisch. We achten samenhang tussen projecten en cofinanciering door andere overheden reëel en kansrijk. Echter, een scenario zonder ijsbaanvoorziening is volgens ons absoluut ondenkbaar en ook onnodig. Het is ondenkbaar. Het beleid van de gemeente richt zich op het meer laten bewegen van kinderen en grote aantallen kinderen bewegen zich ieder jaar opnieuw met erg veel plezier op het ijs. Meneer Manning heeft het al aangegeven en u kunt het hier ook zien. Dit via het jeugdschaatsen van beide gewesten en via de Sporthopper waar we nu samenwerken met de Sven Kramer

Academy. Het is bij de Sporthopper de tweede populairste sport. Ook de lessen en het schoolschaatsen via Sport050 trekken veel kinderen.

00:26:45

Bart Jonkers: Het gemeentelijk beleid richt zich tevens op actieve en gezonde levensstijl voor volwassenen. Duizenden volwassenen maken gebruik van de publiek toegankelijke uren van de baan of zijn lid van een kunstrijd-, shorttrack-, marathon- of langebaanvereniging. Groningen is ook de studentenstad. Veel studenten maken via de G.S.S.V. Tjas of anderszins gebruik van deze manier van sporten. Doordat ook topsportevenementen hier kunnen plaatsvinden, is het ook een inspiratiebron voor toekomstig talent en hebben we een KNSB Talent Team Langebaan. U heeft afgelopen weekend wellicht in Heerenveen ook aantal kunnen zien rijden. Verder geniet veel publiek van prachtige sport en voor honderden vrijwilligers is het een grote bron van zingeving.

00:27:39

Bart Jonkers: Het is ook onnodig dat er geen ijs zou zijn. Bij de landelijke KNSB is inmiddels erg veel expertise opgebouwd voor het realiseren van duurzame accommodaties met lage energiekosten. Diezelfde accommodaties kunnen zelfs een energiemotor voor andere voorzieningen zijn. Daarvan zijn intussen al een aantal goede voorbeelden bekend in Nederland, zoals in Alkmaar en in Leiden. Deze accommodaties kunnen tegenwoordig ook buiten het schaatsseizoen om gebruikt worden voor andere evenementen en doelen. Als KNSB kunnen en willen wij ook bijdragen door het beschikbaar stellen van de opgebouwde expertise en het stimuleren van medefinanciering door de provincie. Het bestuur van onze beide gewesten heeft inmiddels al een brief gestuurd naar Provinciale Staten hierover. Als dé kernorganisatie van het schaatsen in Nederland kunnen we meedenken en ondersteunen in het ontwikkelen van plannen en het zoeken van mogelijkheden. Tot slot, kunnen we al dan niet via huidige- of ex-topschaatsers behulpzaam zijn bij het openen van deuren die anders gesloten blijven.

00:28:44

Bart Jonkers: Conclusie: een ijsbaanvoorziening in Kardinga kan blijven en is onmisbaar voor stad en Ommeland. Het bestuur van beide gewesten is voornemens u allen uit te nodigen om met eigen ogen op de baan te zien hoe belangrijk deze voorziening is voor kinderen en om dan in de gelegenheid te zijn van gedachten te wisselen over het behoud van de kunstijsbaan hier. Dank u voor uw aandacht.

00:29:12

Voorzitter: Heel erg bedankt. Nu, dan gaan we direct door naar de vragen van de VVD.

00:29:17

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Dank u wel. Volgens mij weet u de vraag nog wel. In hoeverre bent u in gesprek met de gemeente en kunt u iets aangeven over het verloop van de gesprekken?

00:29:26

Bart Jonkers: We hebben kort na het versturen van de brief van het college aan uw raad contact opgenomen met wethouder Sport, mevrouw Jongman. We hebben mevrouw Jongman uitgenodigd om op 21 oktober bij het shorttracktoernooi en de

KNSB Cup Marathon te zijn. Dat is zij ook geweest en we hebben uitgebreid met haar gesproken. Ze heeft vervolgens gezegd: "Ja, ik ben van Sport, mij hoeft je niet te overtuigen". De collega's van Financiën hebben natuurlijk andere verantwoordelijkheden, vandaar.

00:30:04

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Tot zover het collegiaal bestuur in Groningen, maar dat terzijde.

00:30:08

Bart Jonkers: Ik bedoel, ieder heeft zijn eigen richting.

00:30:11

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): U zegt: "Ik heb de wethouder uitgenodigd", maar mijn vraag was: bent u door de gemeente ook betrokken bij de gesprekken of moet het initiatief volledig van uw kant komen?

00:30:19

Bart Jonkers: We zijn tot nu toe niet uitgenodigd voor gesprekken met de gemeente. Dat zou wellicht nog kunnen komen. Hopelijk is dit een aanleiding daarvoor. Het antwoord is dus: tot nu toe is het van onze kant gekomen.

00:30:34

Voorzitter: Een vraag van de Partij voor het Noorden.

00:30:35

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Bedankt voor de inspraak, meneer Jonkers. Een beetje een technische vraag, maar hoe is de juridische verhouding tussen die ijsverenigingen, de KNSB en de gemeente? Kan de huur zomaar worden opgezegd op een gegeven moment?

00:30:54

Bart Jonkers: De juridische verhouding is als volgt: de gemeente is eigenaar van de baan, die verhuurt dus de baan op bepaalde tijden aan, in dit geval de gewesten Drenthe en Groningen. Wij stellen de uren die wij huren beschikbaar aan de verenigingen, die dan met hun leden daarop schaatsen. Dat is de verhouding. Grofweg kun je zeggen: de KNSB huurt dus via de leden van verenigingen de baan en levert dus ook de sporters in feite en de gemeente stelt de accommodatie beschikbaar.

00:31:35

Voorzitter: D66.

00:31:35

De heer Lo-A-Njoe (D66): Dank u wel, Voorzitter. Meneer Jonker, ik heb een groot schaatshart net als meerdere van de raadsleden hier. Als ergens natuurijis ligt, dan gaan de klappers onder en dan gaan we schaatsen.

00:31:45

Bart Jonkers: Ja, fijn.

00:31:45

De heer Lo-A-Njoe (D66): Daar geen enkel misverstand over en het hoort ook bij ons land. Wat helaas ook bij ons land hoort, is klimaatverandering. Als ik naar de

prognoses kijk van het KNMI en andere meteorologische instituten, dan worden de winters steeds warmer. De kans op de 'Tocht der tochten' is nu 8 procent en ik lees hier dat die na 2050 eigenlijk helemaal nihil is. Als bond heeft u vast nagedacht over hoe u omgaat met die externe ontwikkeling. Wellicht kunnen wij van uw ideeën over hoe daarmee om te gaan wat leren, ook in het kader van hoe we een ijsbaan kunnen exporteren en neerzetten. Hoe gaat de KNSB om met die klimaatverandering?

00:32:24

Bart Jonkers: Twee dingen daarover. In de eerste plaats, als het gaat om kunstijsbaanvoorzieningen wordt er inmiddels heel veel expertise gedeeld met de banen over het energieneutraal maken van deze voorzieningen. Daar zijn inmiddels dus ook, zoals gezegd, al een aantal goede voorbeelden van bekend in Nederland. Van die kennis kan uiteraard gebruik gemaakt worden. Als het gaat om natuurverenigingen, er worden in toenemende mate voorzieningen getroffen, zodat er ook bij weinig vorst - zelfs bij twee nachten van, laten we zeggen, min vijf - op natuurijs geschaatst kan worden. Daar is dus ook de nodige expertise in. Uiteraard is dit een feit waar heel veel mensen niet omheen kunnen en waarvan we allemaal weten dat het lastiger wordt. Ik hoop dus echt dat de 'Tocht der tochten' voor 2050 nog een keer plaatsvindt. Ik hoop dat ik dan nog fit genoeg ben om deze te rijden.

00:33:28

Voorzitter: Dit waren denk ik alle vragen. Heel erg bedankt beide heren.

00:33:32

Bart Jonkers: Graag gedaan.

00:33:38

Voorzitter: Dan gaan wij nu over naar de raad. In de voorbereidingsmemo is aangegeven dat er zeven minuten per fractie is, exclusief interrupties, en 25 minuten voor het college. In de agenda stond dat er gesplitst zou worden tussen dienstverlening, organisatie en bedrijfsvoering. Ik heb net een beetje gepeild en we kunnen dat in één woordvoering doen. Nog even een snelle check. Is iedereen het daar mee eens? Oké, helder. Dan kunnen we beginnen. Wie wil beginnen?

00:34:14

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Voorzitter, even een vraag over een punt van orde. Hebben we niet eerst nog een eerste termijn?

00:34:18

Voorzitter: Oh, zeker. Ja, wie heeft vragen voor de eerste termijn? GroenLinks.

00:34:29

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Wat een verrassing. Dank u wel, Voorzitter. Even met betrekking tot een onderzoek dat deze week gepubliceerd is in de Volkskrant. Hoe ziet de wethouder, het college, de huidige initiatieven in het plan van aanpak Diversiteit en Inclusie 2022-2025 in het licht van de resultaten van het onderzoek Kenniscentrum Inclusief Samenleven? Specifieker: gaan de huidige initiatieven die we doen ver genoeg in verhouding tot de uitkomsten van dat onderzoek? Dank u wel.

00:35:01

Voorzitter: Iemand anders? CDA.

00:35:05

De heer Van Jaarsveld (CDA): Politieke vragen zijn dit, toch? Oké, drie vragen. Vindt het college het na drie jaar van extra OZB-verhoging - en door de afschaffing van de hondenbelastingen nu vier jaar - om de uitvoeringskosten te dekken genoeg en gaan we dat volgend jaar niet weer boven op de nominale verhogingen verder verhogen? De tweede vraag is, denk ik, ook heel politiek. Is deze begroting nu voor het college in beton gegoten of zien we nog ruimte voor lastenverlichting, zoals bijvoorbeeld het CDA graag zou willen? De derde vraag zit ergens verstopt in mijn spreektekst en vind ik zo snel niet terug.

00:35:53

Voorzitter: D66.

00:35:54

De heer Lo-A-Njoe (D66): Dank u wel. Het college gaat in haar meerjarenperspectief en de begroting er van uit dat het Rijk de helft van het gat van de korting op het gemeentefonds zal gaan vullen. Nu gaan we ongetwijfeld een nieuw kabinet krijgen, misschien wel met GroenLinks, PvdA, NSC, VVD en BBB. Als zij besluiten om dit deel van het gat niet te lichten, wat zijn dan de gedachten daarover van het college en wat betekent dat voor de financiële koers? Dank u wel.

00:36:20

Voorzitter: De Stadspartij.

00:36:29

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Dank, Voorzitter. Het college schrijft in de brief over de strategische investeringsagenda dat het verwacht de raad beter in staat te stellen de juiste keuzen te kunnen maken voor de toekomst. Althans met deze brief. Wij vroegen ons af of dat dan nog niet het geval was. Werde de raad nog niet in staat gesteld om de juiste keuzen te maken? Hoe gaan we die keuzen dan wel maken? Wat verandert die brief aan het beleid waarop wij hier keuzen maken? De uiterst zorgwekkende situatie, waar mijn fractie en meerdere fracties zich al jaren zorgen over maakt en misschien ook wel over verbaasd, is de wat terughoudende houding van het college om daar werk van te maken. We zijn benieuwd of het college op de handen blijft zitten, Den Haag de schuld blijft geven en de lasten blijft verhogen. Of kunnen wij nu eindelijk actie verwachten? Dat zien wij namelijk vooralsnog niet terug in zowel de begroting als in de opvattingen van het college het laatste jaar. Wat gaat er gebeuren als er in de Tweede Kamer inderdaad een kabinet komt te zitten, wat de gemeente niet tegemoet gaat komen met het gemeentefonds? Wordt het na ons de zondvloed?

00:37:43

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Ik merk dat ik mijn betoog iets anders had ingekleed en de eerste termijn was vergeten, dus ik denk dat ik het hier nu eventjes bij laat. Voorzitter, dank u wel.

00:37:56

Voorzitter: Zijn er verder nog vragen voor de eerste termijn? Nee? Dan kunnen we nu...

00:38:02

Voorzitter: Dat was iets te vroeg. Dan kunnen we nu over naar de beantwoording van de wethouders.

00:38:06

Mevrouw Wijnja: Dank u wel, Voorzitter. Als u mij toestaat, want ik weet dat de insprekers wat eerder weggaan, zou ik u graag willen danken voor uw inbreng. Het zal ongetwijfeld nog onderdeel zijn van het debat zo meteen. Wij zijn in ieder geval erg blij met uw aanbod en nemen dat ook aan. Wij zeiden net tegen elkaar: "Het is hartstikke mooi, want dit is één van de dingen die wij op gang wilden brengen met het vaststellen van de strategische investeringsagenda". Dit is het gesprek wat gevoerd moet worden. Dit gaat over Kardingge, maar het gaat over alle investeringen. We zijn enorm blij met uw aanbod en daar gaan we graag over in gesprek. Dank daarvoor, Voorzitter.

00:38:51

Mevrouw Wijnja: Laat ik even beginnen met de vraag van GroenLinks over diversiteit en inclusie. Het klopt dat er zes gemeenten deel hebben genomen aan een onderzoek - de gemeente Groningen was daar overigens niet één van - en daar zijn behoorlijke conclusies aan verbonden. Uiteraard betekent dat ook iets voor ons. Kijk, we hebben diversiteitsbeleid vastgesteld en daar rapporteren we over wat we daarin doen. Dat is in principe de afspraak die we gemaakt hebben met de raad, dus dat voeren we uit. Er staat ook in de begroting wat we komend jaar gaan doen, dus daar worden echt stappen in gezet. Tegelijkertijd zien we in de hele context dat er op veel meer plekken in de samenleving, onder andere op dit onderwerp, enorm veel aan de hand is. Dat gaat over je werkomgeving en dat gaat over leiderschap. Eigenlijk zie je dat overal. Het heeft onze aandacht dat we daar iets mee moeten. Als we kijken naar het beleid, wat we nu hebben vastgesteld, en de maatschappelijke ontwikkelingen, zijn wij aan het kijken waar nog een tandje bij kan of dat we dingen anders moeten doen. Daar komen we ook te zijner tijd over te spreken met de raad. Ik heb daar nu nog geen pasklaar antwoord op, maar we zien in ieder geval wel dat het een vraagstuk is wat ook voor onze gemeente speelt en waar we iets mee moeten. Dat daarover.

00:40:08

Mevrouw Wijnja: Dan zijn er een aantal financiële vragen gesteld. Laat ik even beginnen met de stelling van het CDA over de verhoging van de OZB. Dat klopt namelijk niet. Dat staat ook in de technische beantwoording van de vragen die gesteld zijn. Het Noordelijk Belastingkantoor, die de heffingen voor ons int, heeft gekeken hoe onze werkprocessen lopen. Zij evalueren na een aantal jaar hoe we dat doen. Zij hebben ons laten weten dat een deel van de uitvoeringskosten die je toerekent aan bijvoorbeeld de afvalstoffenheffing of de OZB eigenlijk door elkaar worden gehaald, even plat gezegd. De uitvoeringskosten die gemaakt worden voor de OZB werden betaald via de afvalstoffenheffing. De vraag was aan ons: zullen we dat zo laten of niet? Toen hebben wij als college gezegd: "Het uitgangspunt moet zijn dat uitvoeringskosten, die je maakt, moeten landen waar ze gemaakt worden". In principe is er dus 'gewisseld'. Wat er bij de OZB bijkomt, gaat er bij de afvalstoffenheffing en de rioolheffing af en dat betekent netto geen verhoging. Dat is wel even goed om te zeggen.

00:41:22

Mevrouw Wijnja: Wat ook goed is om te zeggen, is dat wij hebben afgesproken met elkaar - even los van wat er in de context eventueel kan gebeuren - om naast de indexering de OZB-woningen en niet-woningen niet te verhogen. Dat voorstel heeft u ook niet van ons gehad. Ik kan natuurlijk nooit voorzien wat er nog gebeurt volgend jaar. Echter, in principe, als je kijkt naar het coalitieakkoord, is die afspraak voor deze periode gemaakt.

00:41:50

Mevrouw Wijnja: Is de begroting in beton gegoten? Dat is de begroting natuurlijk nooit. Dat zou ook heel raar zijn, want het is een ontwerpbegroting en de raad gaat uiteindelijk over de vaststelling daarvan. Nee dus, maar ik wil u wel wat meegeven. Er worden hier allerlei vragen gesteld over de financiële toekomst van gemeenten en dat die heel onzeker is. We hebben enorme opgaven met elkaar aan te pakken en in te richten. Dat levert best wel veel onzekerheid op. Dat is de reden dat wij voorstellen om een deel van het incidentele overschot te gaan sparen. Dat zijn we in Groningen niet gewend, maar wij denken wel dat dit verstandig is om te doen. Wij hebben het voorstel gedaan aan u om de indexatie van de woonlasten zo laag mogelijk te houden. Het is heel fijn dat we kunnen constateren dat de afvalstoffenheffing juist iets omlaaggaat, dus we proberen daar zo gematigd mogelijk mee om te gaan. Volgens mij is dat een voorstel wat goed is.

00:42:54

Mevrouw Wijnja: Het is altijd zo dat als er een raadsfractie komt - ik heb een deel van de tegenbegroting van het CDA inmiddels gezien - met een voorstel voor lastenverlichting, dan moet dat structureel ergens gedekt worden. Anders kan dat namelijk niet en je sleept dat de hele tijd achter je aan. Dat moet je elke keer opnieuw oplossen, wetende dat wij in 2026 een tekort hebben. Dat zetten we nu voorlopig vast op 22 miljoen en dat is inderdaad een behoorlijk bedrag. Wij denken dat het op dit moment onverstandig is en daarom stellen we dat niet voor.

00:43:26

Mevrouw Wijnja: De Stadspartij stelt denk ik terecht een aantal vragen over de strategische investeringsagenda. Het tegenovergestelde van de stelling is waar. Ik heb in het voorjaarsdebat ook al gezegd, dat wat wij als college vrij makkelijk zouden kunnen doen, is de boel 'dichtregelen' voor de komende jaren en dan vertrekken. Dan zeg je 'na ons de zondvloed'. Wij zijn soms een beetje te veel gewend om niet goed te sturen op de lange termijn. De strategische investeringsagenda is een nieuw instrument, waarmee wij proberen beter ook op de lange termijn te kunnen sturen. Het klopt dat de raad altijd in staat wordt gesteld - dat is ook de functie van de raad - om afwegingen te maken, maar we zien ook dat er grote investeringen vanaf 2026 en vanaf 2030 op ons afkomen. Wat we niet willen, is dat de raad op korte termijn keuzen maakt, waarmee je onbedoeld de toekomst op slot zet.

00:44:28

Mevrouw Wijnja: De begroting, zoals wij die nu hebben opgesteld, is niet per se het beste middel om op die manier vooruit te kunnen kijken en ook niet om alles integraal ter discussie te stellen. Wij denken dat de strategische investeringsagenda daar wel een middel voor zou kunnen zijn. Daar moet ik echter bij zeggen, dat we daar net mee begonnen zijn. Het is voor ons ook een beetje zoeken naar hoe we dat goed

inrichten. Hoe zorg je dat we op het juiste moment een goede discussie hebben en - even refererend aan de vraag van mevrouw Jacobs en één van de sprekers - wanneer praat je dan met welke partij? Dat moet je namelijk niet te vroeg doen, want dan ga je mensen misschien bang maken voor dingen die misschien helemaal niet gaan gebeuren. Nu, dat is best wel een zoektocht. Daar nemen we de komende jaren de tijd voor en met het vervolg komen we bij u bij de voorjaarsbrief.

00:45:17

Mevrouw Wijnja: Ook komen we dan bij u met hoe gaan we om met het vervolg. Als het gaat over de tekorten op lange termijn, wij nemen nu de helft van dat tekort op. De VNG adviseert ook om dat tekort meerjarig te laten zien. De meeste gemeenten doen dat. Sommige gemeenten nemen het helemaal op, wij de helft ervan. Er gebeurt in de tussentijd heel veel. Misschien moet ik dat één keer per week hier komen vertellen. Dat zou kunnen, want dan ontgaat het de Stadspartij niet. De lobby in de richting van het Rijk loopt als een trein, zou ik willen zeggen. Vorige week of de week daarvoor zijn in de Tweede Kamer twee ontzettend belangrijke moties aangenomen. Eén is ingediend door het CDA en gaat over de opschalingskorting. Daar wordt bij de voorjaarsbrief van het Rijk naar gekeken. Als het demissionaire kabinet er dan nog zit, dan wordt gekeken naar hoe gaan we daarmee om, evenals iets met overgang. Er is een motie van PvdA-GroenLinks aangenomen die scherper zegt tegen de minister - de minister walste eerlijk gezegd best wel over dit probleem heen - er moet in kaart gebracht worden wat gemeenten structureel nodig hebben. Voordat de informateur begint, zou duidelijk moeten zijn wat dat betekent. Dat betekent dat, wie dan ook de onderhandelende partijen worden, ze daar iets mee moeten.

00:46:46

Mevrouw Wijnja: Er zijn een aantal rapporten verschenen die ons gaan helpen. Vanuit de commissie Financiën in de VNG zijn afspraken gemaakt om daar strakker bovenop te zitten. Er gebeurt dus heel veel. Waarom is dat? Omdat dat de discussie hier in de raad en in het college volgend jaar enorm beïnvloed. Als dat geld erbij komt, hebben we namelijk een hele andere discussie dan als het er niet bijkomt. Als u vraagt, wat gebeurt er nu en wat doen we als dat niet komt? We nemen het tekort zo realistisch mogelijk op en focussen ons op de grootste knop van invloed die ons het meeste gaat helpen. Ondertussen zitten we niet op onze handen, maar zijn we achter de schermen ook aan het nadenken over als het niet komt, wat betekent dat en wat doen we dan. Daar kunnen we meer over zeggen in de richting van de voorjaarsbrief. Volgens mij waren dat alle vragen, Voorzitter.

00:47:37

Voorzitter: Oké, dan gaan we nu wel over naar de tweede termijn. Nog een keer de vraag: wie wil beginnen? Ik zie de Partij voor de Dieren.

00:47:52

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Dank, Voorzitter en dank ook aan de sprekers. De Partij voor de Dieren is tevreden met de begroting die voor ons ligt. We steunen de keuze van het college om in lijn met het VNG-advies geen sluitende meerjarenbegroting in te dienen en hard te lobbyen bij het Rijk voor een rechtvaardige groei van het gemeentefonds vanaf 2026. Normaal is mijn fractiegenoot Terence Van Zoelen overigens woordvoerder Financiën,

Dienstverlening en Bedrijfsvoering, maar vanwege de strategische investeringsagenda en de lastige financiële situatie van de gemeente hebben we er vandaag maar even een chefsache van gemaakt.

00:48:20

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Ik begin namens Terence met Dienstverlening, Bedrijfsvoering en ICT. Het is spijtig dat de outsourcing van de ICT nog altijd extra kosten met zich meebrengt; het gras bleek niet groener bij de markt. Het is goed dat de gemeente de regie weer terugneemt. We zijn benieuwd hoe we bij aanbestedingen in de toekomst de financiële component beter gaan afwegen ten opzichte van de kwaliteit en zekerheid van de aangeleverde diensten. Ook vinden we het een goede ontwikkeling dat de gemeente voortvarend met de Groninger digitale ambities en de portal Mijn Groningen aan de slag is. Wel willen we het aandachtspunt meegeven dat niet iedereen digitaal vaardig is en dat de dienstverlening daar rekening mee moet houden. Daarbij vragen we ook aandacht voor begrijpelijke taal en voor mensen die de Nederlandse taal niet machtig zijn. Een goede Engelse vertaling is op dit portal voor veel van onze inwoners cruciaal.

00:49:06

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Dan over de bedrijfsvoering. We zijn blij dat we een nieuwe functie-adviseur Diversiteit en Inclusie hebben. Het baart ons wel wat zorgen dat het percentage vrouwen in een leidinggevende positie daalt en dat er geen streefdoelen zijn opgenomen voor de komende jaren. Kan de wethouder daarop ingaan?

00:49:22

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Als fractie zien we daarnaast dat het percentage externe inhuur, wat duurder is dan eigen personeel, de komende jaren stijgt. Wij zien dat liever dalen. Kan het college aangeven waarom zij juist kiezen voor een hoger beoogd percentage van externe inhuur?

00:49:37

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Voorzitter, dan Financiën. De accountant doet de aanbeveling om klimaatrisico's in de begroting mee te nemen. Uit de antwoorden van het vragencarrousel komt naar voren dat dit met de uitvoeringsagenda Klimaatbestendig Groningen 2024 gebeurt. Wij zien echter deze indicatoren, bij de risico's en bij de investeringen die we doen om deze risico's tegen te gaan in de begroting, onvoldoende terug. Gaat het college hier voor de volgende begroting verder mee aan de slag? Eveneens wijst de accountant op de klimaatbegroting. Zo heeft de gemeente Haarlem een klimaatbegroting ontwikkeld en rapporteren diverse andere gemeenten over de realisatie van de SDG-goals en krijgt brede welvaart daar een expliciete plek in de begroting. Als Partij voor de Dieren denken we dat wij hier ook als gemeente verdere stappen in moeten zetten. De wethouder gaf eerder aan hiermee bezig te zijn. Kan ze nu iets concreets zeggen over hoe we dit in de volgende begroting terug gaan zien en of we voorbeelden van Haarlem in Groningen kunnen toepassen?

00:50:31

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Tot slot gaf de accountant tijdens de beeldvormende sessie aan dat de gemeente nog flinke stappen kan zetten in uitgebreidere duurzaamheidsverslaggeving, zoals stuurbare en meetbare indicatoren

voor duurzaamheidsbeleid en de route naar CO2-neutraliteit in 2035. Kan de wethouder toezeggen om ook dit op te gaan pakken?

00:50:51

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Dan de tarieven. We zien dat de evenementenleges verre van kostendekkend zijn. We hebben in 2020 al met een aangenomen motie het college opgeroepen om commerciële evenementen een kostendekkend tarief te laten betalen. Toch zien we nu, drie jaar later, dat het percentage daalt. Het afgelopen jaar naar een schamele 20 procent. Is het college bereid om hier, net als bij de andere leges, ook stappen te zetten om verder te komen in de richting van kostendekkendheid? Diezelfde vraag ook voor de leges van het vellen van houtopstand, want dat is ook maar een klein deel van de kosten die we daar als gemeente voor maken.

00:51:27

Voorzitter: Een interruptie van de Stadspartij.

00:51:29

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Dank u wel, Voorzitter. Als we evenementen kostendekkend gaan maken, dan betekent dat waarschijnlijk ook dat kleinschalige evenementen in wijken en dorpen onbetaalbaar gaan worden. Is dat ook wat de Partij voor de Dieren wil?

00:51:39

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Nee, zeker niet. Daarom was onze motie van drieënhalf jaar geleden gericht op commerciële evenementen en zei ik net ook bewust 'meer in de richting van kostendekkend'. Niet 100 procent, want dan wordt het inderdaad voor kleine en iets minder kleine evenementen wel erg lastig.

00:51:55

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Tot slot over de tarieven. Onze complimenten voor gelijk in het eerste jaar kwijtschelden van de afvalstoffenheffing voor inwoners met een smalle beurs. Dat zal voor hen een welkome verademing zijn. Met een magere solvabiliteit is het des te crucialer om de eigen uitgaven tegen het licht te houden...

00:52:11

Voorzitter: Een interruptie van D66.

00:52:14

De heer Lo-A-Njoe (D66): Dank u wel, Voorzitter. Het is fijn dat de afvalstoffenheffing naar beneden gaat, maar de ambities die de coalitie heeft, is dat qua afval het aantal kilo's wat we verbranden naar beneden gaat. Als we kijken wat we daarvan zien, dan komen we daar niet bij in de buurt. Hoe kijkt de Partij voor de Dieren naar het feit dat we onze ambities, als het gaat over afval, niet gaan halen op deze manier?

00:52:38

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Voorzitter, die vraag had ik niet per se verwacht bij deze sessie. Ik weet het ook niet goed. Volgens mij is dat een deelprogramma wat één van mijn fractiegenoten doet. Wellicht kunt u uw collega voor die sessie vragen of die vraag daar gesteld kan worden.

00:52:53

Voorzitter: Daar wil D66 nog even op reageren.

00:52:54

De heer Lo-A-Njoe (D66): Ja, dat zullen we daar ook zeker doen. Als u het echter over de afvalstoffenheffing heeft en zo blij bent dat die naar beneden gaat, dan kunnen we dat niet los zien van wat we willen met afval, dus vandaar dat ik de vraag stel.

00:53:03

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Ik vraag me af of het per se nodig is om extra kosten te maken om minder afval te genereren. Ik kan me dat voorstellen, maar ik kan me ook voorstellen dat er andere mogelijkheden zijn om daartoe te komen, zoals een gedifferentieerd tarief voor het ophalen van afval bijvoorbeeld. Dat schijnt een beetje een heikel thema te zijn, dus laten we daar vandaag misschien maar niet al te diep op ingaan.

00:53:26

Voorzitter: Daar toch nog wel een interruptie op van de VVD.

00:53:29

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Dat heeft u nu zelf uitgelokt. Voorzitter, ik ben benieuwd wanneer ik van meneer Pechler een voorstel kan verwachten voor een gedifferentieerd tarief van de afvalstoffenheffing.

00:53:38

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Dan kunt u lang wachten, want daarvan ben ik niet de portefeuillehouder, mevrouw Jacobs-Setz.

00:53:43

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Dan zou ik de vraag anders willen stellen. Is er in deze periode van de Partij voor de Dieren een voorstel te verwachten voor het invoeren van een gedifferentieerd tarief voor de afvalstoffenheffing?

00:53:53

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Nee, niet vanuit ons.

00:53:56

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Dan ga ik verder met mijn woordvoering, als dat kan. Met een magere solvabiliteit is het des te crucialer om de eigen uitgaven tegen het licht te houden. Daarom zijn we als Partij voor de Dieren blij met de herijking van grote en dure projecten in de strategische investeringsagenda. De economische gevolgen van de oorlogen in Oekraïne, Israël en Palestina, de fors toegenomen lonen en prijzen en het ravijn van het gemeentefonds vanaf 2026 dwingen ons tot het maken van scherpere keuzen. De benadering die het college hiervoor kiest, kunnen wij steunen. Het is goed dat er businesscases van Museum aan de A en MartiniPlaza worden opgesteld en dat die van een second opinion worden voorzien.

00:54:33

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Als gedeeltelijke Fries moet ik zeggen dat ik een schaatshart heb en een ijsbaan in Kardinge hoort wat mij betreft bij Groningen, maar eerlijkheid gebiedt mij ook te zeggen dat de meningen in onze fractie en in

onze partij over binnenijds tijdens een klimaatcrisis verdeeld zijn. We snappen tot slot dat het in dit financiële plaatje, de situatie waar de gemeente zich in bevindt, erg moeilijk wordt om een nieuwe ijsbaan te bouwen zonder cofinanciering van andere overheden of partners.

00:54:57

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Dan het muziekcentrum. Zoals u weet was de Partij voor de Dieren daar niet bepaald een warm voorstander van, maar we hebben ons er in dit coalitieakkoord aan gecommitteerd. Met de bouwkosten die de pan uit vliegen, juichen we wel toe dat er gekeken wordt naar een mogelijk goedkopere locatie. We kijken uit naar de verdere verkenning van deze vier pilotprojecten en de overige 24 projecten op de strategische investeringsagenda de komende jaren.

00:55:20

Voorzitter: Een interruptie.

00:55:20

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Tot zo ver, Voorzitter. Ik heb nog tijd zat voor interrupties.

00:55:23

Voorzitter: Zeker. Stadspartij.

00:55:24

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Dank u wel, Voorzitter. Ik heb geen tijd om nog een hele leuke inleiding te bedenken. Als de Partij voor de Dieren aan de ene kant aangeeft dat zij het belangrijk vindt dat er keuzen gemaakt gaan worden en daarom blij is met de strategische investeringsagenda en aan de andere kant met een jubelverhaal komt over de Nieuwe Poort...

00:55:40

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Dat had juist eerder verwacht van Museum aan de A. Daar hechten wij als Stadspartij, omdat dat ook nog om een stukje historie van de gemeente Groningen gaat, veel meer waarde aan. Waarom zegt u dan niet iets stelliger dat ook al in het coalitieakkoord staat dat de Nieuwe Poort gebouwd wordt? Als het college nu al een voorzet geeft, dat we dat opnieuw tegen het licht gaan houden, zou u dan niet wat stelliger kunnen uitspreken over of de Nieuwe Poort nu wel of niet gebouwd moet worden, met de huidige ambities zoals destijds zijn vastgelegd?

00:56:10

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Volgens mij staat in de strategische investeringsagenda niet dat we ons überhaupt herbezinnen op het bouwen van een nieuwe poort, maar dat er alleen dat er een tweede locatie in beeld is gekomen. Misschien valt er in diezelfde lijn nog na te denken over een versobering van het programma, maar dat verkleint ook de inverdieneffecten. Ik denk niet dat de discussie hier gaat over het wel of niet bouwen van een nieuw muziekcentrum.

00:56:32

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Echter, Voorzitter, die discussie zou er nu wel overgaan als de Partij voor de Dieren misschien vanuit de coalitie die

discussie durft aan te zwengelen, want u was geen voorstander. Kijk, bij de SP weet ik dat het vrij kansloos gaat zijn om te vragen, maar ik denk dat bij de Partij voor de Dieren - ook met het oog op duurzaamheid en minder stedelijke verdichting - nog wel kansen liggen.

00:56:53

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): De Partij voor de Dieren is niet tegen stedelijke verdichting, alleen als het ten koste gaat van natuur. Als je kijkt naar het voorterrein van de Suiker en ook de zuidzijde van het stationsgebied zijn dat natuurlijk bij uitstek compleet versteende gebieden. Daarnaast als het gaat om duurzaamheid, het huidige gebouw - we hebben er een paar jaar geleden nog een rondleiding gehad bij die technische installaties - is zo lek als een mandje, dus zijn daar ook kansen, als je het hebt over nieuwbouw. Waarom wij daarnaast die discussie niet aanzwengelen? Omdat we het niet belangrijk genoeg vinden om daarover frictie in de coalitie te veroorzaken, is het eerlijke antwoord.

00:57:28

Voorzitter: Dan kunnen we naar de volgende woordvoering. GroenLinks.

00:57:35

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Dank u wel, Voorzitter. Ik zag een heleboel animo, dus dacht ik, dan ga ik wel. Voorzitter, waar het gaat om kansengelijkheid is het essentieel dat we als gemeente het goede voorbeeld geven van een diverse en inclusieve bedrijfscultuur. Eergisteren is dat onderzoek gepresenteerd, waar ik eerder aan refereerde, in de Volkskrant van het Kenniscentrum Inclusief Samenleven. Dat concludeert dat er bij de zes onderzochte gemeenten nog altijd sprake is van institutioneel racisme, wat door het merendeel van de leidinggevenden niet wordt erkend. Gedupeerde ambtenaren, met wie gesproken is, gaven aan dat zij weinig steun ervaren, bij leidinggevenden maar ook bij hun collega's. Dit leidt er onder andere toe dat mensen de organisatie verlaten. Verder inzetten op een cultuurverandering is noodzakelijk. Goedbedoelde maatregelen, zoals het aantrekken van mensen met verschillende achtergronden, is ook noodzakelijk. Die worden nu ook gestimuleerd in het Plan van Aanpak Diversiteit. Echter, ze schieten hun doel voorbij als deze werknemers vroegtijdig en gedesillusioneerd de organisatie verlaten. Wij kijken uit naar, in lijn met wat de wethouder zojuist ook aangaf, dat we daar stevig over in gesprek blijven om deze cultuurverandering in gang te zetten.

00:58:46

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Voorzitter, dan de financiën. Soms zijn dingen enorm ingewikkeld en soms zijn ingewikkelde dingen eigenlijk heel erg eenvoudig. Althans, als je het terugbrengt naar de kern. Voorzitter, dat geldt ook voor Financiën. Binnen de politiek zijn financiën namelijk het middel en niet het doel. Door geld verstandig te investeren, kunnen we werken aan een groen Groningen waar iedereen mee kan komen en waar betaalbaar wonen kan. Een Groningen waar iedereen zichzelf kan zijn, waar de biodiversiteit niet alleen beschermd wordt, maar ook vergroot wordt en we de klimaatverandering tegengaan. Dat zijn ook de doelen waar GroenLinks zich hard voor maakt. Geld is het middel om deze doelen werkelijkheid te maken. Het gaat dus om een eerlijk, groen, duurzaam en gelijk Groningen. Het gaat niet om solvabiliteit of om een weerstandsvermogen dat wel of niet 100 procent is. Het draait om verstandig investeren in Groningen en Groningers.

Voorzitter, soms is het echt zo eenvoudig, maar tegelijkertijd neemt dit niet weg dat er ook complicerende factoren zijn.

00:59:52

Voorzitter: Sorry, de Partij voor het Noorden.

00:59:53

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Dank, Voorzitter. Een gloedvol betoog en een prima betoog, maar is de stad Groningen niet op dit moment totaal onbereikbaar om te gaan wonen voor starters? Domweg, omdat de prijzen van die huizenhoog zijn, maar ook omdat de lasten enorm hoog zijn. Het is de onbereikbare stad.

01:00:17

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Voorzitter, nee. Allereerst denk ik dat niet. Het sluit echter wel aan bij wat ik zojuist ook zei, dat het de noodzaak onderstreept dat we moeten blijven investeren in een stad en in een gemeente waar het betaalbaar wonen is. Dat is ook wat je doet door geld in te zetten om dat te bereiken en het niet te zien als doel op zich, om het bij je te houden. Voorzitter...

01:00:40

Voorzitter: Eerst nog een interruptie van CDA.

01:00:43

De heer Van Jaarsveld (CDA): Dank, Voorzitter. Over dat geld geen doel maar middel is. Kan het ook een doel of een middel, wat u maar prefereert, zijn om de lasten betaalbaar te houden? Om de torenhoge woonlasten in deze gemeente wat te drukken?

01:01:00

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Voorzitter, natuurlijk kan het een doel zijn om de lasten te drukken. Ik geloof dat dit ook de hele insteek gaat worden van uw betoog. Ja, dat kan een doel an sich zijn. Het is echter niet mijn doel, omdat ik vind dat we breder moeten kijken en we ook de verantwoordelijkheid hebben om breder te kijken. Echter, als we dan ook fair enough zijn om naar de lasten te kijken, is het natuurlijk goed om het onderscheid te maken tussen lasten voor eigenaren - die inderdaad aan de hoge kant zijn - en lasten voor huurders die dat überhaupt niet zijn en dat we tegelijkertijd ook constateren dat we de woonlasten voor huurders in deze begroting zelfs nog omlaag brengen. Die lastenverlichting waar u om vraagt, staat natuurlijk ook deels in de begroting.

01:01:37

Voorzitter: Nog een vervolgvraag van CDA.

01:01:39

De heer Van Jaarsveld (CDA): Dank, Voorzitter. Het is waar wat gezegd wordt. Zeker, dat ontken ik niet. Is GroenLinks het ook met mij eens dat niet iedereen die eigenaar is van een woning op een enorme verpot zit en dat daar ook mensen zitten die het financieel moeilijk hebben? Dat het te makkelijk is om te denken, daar zit het grote geld, dus daar kunnen we wel hoog in de lasten blijven zitten voor altijd een eeuwig?

01:02:00

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Voorzitter, niets is voor altijd en eeuwig. Daar even aan voorbijgaand: nee, dat zeg ik ook niet. Tegelijkertijd is het nog eenvoudiger of gemakzuchtiger om te zeggen, omdat het voor sommige mensen niet opgaat, dat we moeten doen alsof het voor de grootste groep niet opgaat. In de regel gaat het wel degelijk op dat woningeigenaren meer geld hebben. Het is dus in die zin eerlijker om de lasten daar te halen, waar ook nu eenmaal de 'sterkste schouders' zijn.

01:02:28

Voorzitter: Nog een interruptie van Student en Stad.

01:02:30

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Dank je wel, Voorzitter. GroenLinks geeft aan dat het niet gaat om solvabiliteit maar om onze prachtige ambities. Is GroenLinks het niet met ons eens dat het één niet het ander uitsluit. Als onze solvabiliteit blijft verslechteren, worden we namelijk nog kwetsbaarder voor rentestijgingen en komt dus de flexibiliteit in onze begroting alleen maar meer in gevaar en kunnen we misschien op termijn die mooie ambities van u niet eens meer uitvoeren. Bent u dat met mij eens?

01:02:59

Voorzitter: GroenLinks.

01:03:00

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Ik had niet verwacht dit te zeggen, maar dat ben ik met u eens. We zien natuurlijk in deze begroting dat de solvabiliteit nog steeds toeneemt, alleen het is nog steeds ondergeschikt aan onze inhoudelijke doelen. Die moeten we eerst bereiken, want die zijn urgent en noodzakelijk. Als het kan, moeten we ook kijken naar de solvabiliteit. Alleen wel in die volgorde.

01:03:20

Voorzitter: Vervolgvraag Student en Stad.

01:03:23

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Inderdaad, zoals nu op papier staat, neemt het toe. Echter, alle grote investeringsbesluiten die we nog moeten nemen, zijn daar niet in opgenomen. Als we die investeringsbesluiten gaan nemen en we gaan inderdaad die mooie ambities uitvoeren, dan gaat de solvabiliteit echt niet toenemen. Begrijpt GroenLinks dat ook?

01:03:40

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Ja, dat begrijpt GroenLinks. Althans, ik begrijp het en ik spreek even namens GroenLinks. Dat brengt me terug bij mijn initiële punt dat het dus gaat om die grote investeringen. Die zijn daarbij inhoudelijk belangrijker, voor zowel mijn fractie als voor deze gemeente, dan het in stand houden van solvabiliteit. Daarom is het ook van belang dat we met de strategische investeringsagenda juist ook voor die grote investeringen en projecten verder vooruit gaan kijken. Daar hoop ik verderop in mijn woordvoering nog aan toe te komen, maar dat hangt meer van mijn collega's af dan van mij.

01:04:12

Voorzitter: Interruptie Stadspartij.

01:04:14

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Ik wacht dan nog eventjes.

01:04:15

Voorzitter: Dan wordt het een interruptie van PVV.

01:04:18

De heer Ram (PVV): Dank u wel, Voorzitter. Wat ons betreft gaat het niet zozeer om de solvabiliteit, maar om de ruimte in de begroting. Als je hogere kapitaallasten hebt, dan moet je dat financieren vanuit je begroting. Die rente moet je aflossen. Grote investeringen die we gaan doen met Kardinge, daarvan gaat de optelsom al richting een miljard dat je moet lenen. Dan zit je op 40 tot 50 miljoen extra kapitaallasten in een begroting. Die ruimte is er nu helemaal niet. Hoe gaat GroenLinks dat dan oplossen? Ook ten opzichte van die ambities die u heeft, die klimaatambities, wat vindt u belangrijker in het verhaal en hoe gaat u die ruimte creëren in de begroting?

01:05:00

Voorzitter: GroenLinks.

01:05:04

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Voorzitter, ik weet niet of het nadenken ook van mijn tijd afgaat, maar ik geloof niet dat ik de vraag helemaal begrijp. Ik ga wel mijn best doen om te beantwoorden. Investeren kost geld. Geld uitgeven drukt op de mogelijkheden die je verder nog hebt om meer geld uit te geven. Ja, dus hogere rente kost meer geld en beperkt de ruimte. Tegelijkertijd moeten we dan juist met onder andere een strategische investeringsagenda vooruit kijken - niet alleen naar vier jaar, maar ook naar tien jaar - en ook kijken naar welke combinaties kunnen we doen en hoe kunnen we onze middelen het verstandigste inzetten. Welke combinaties zijn mogelijk, zodat we verstandig kunnen blijven investeren zonder dat we onze ambities teniet doen die niet voor de leuk zijn, maar die noodzakelijk zijn voor een fijn en bewoonbaar Groningen?

01:05:50

Voorzitter: Vervolg woordvoering.

01:05:53

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. Dan ga ik nu toch even over naar deze complicerende factoren die ik u zojuist had beloofd. De grootste van deze complicerende factoren - en daar komt die - noemt men ook wel het Rijk. Niet alleen heeft men in al haar wijsheid besloten, dat we prima meer konden doen voor minder, maar vervolgens bedacht men, toen het water de gemeente al aan de lippen stond en de tekorten in bijvoorbeeld de jeugdzorg al maar toenamen, dat er prima een paar miljard op de gemeente bezuinigd kon worden.

01:06:23

Voorzitter: Interruptie Stadspartij.

01:06:26

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): De Stadspartij wordt een beetje moe, Voorzitter, van dat riedeltje wat we hier nu al een aantal jaren achter elkaar te horen krijgen. Op zich is dit namelijk helemaal geen nieuws. Dit gebeurde in 2010 ook al. Het is waar dat het Rijk steeds meer kort en het is waar dat wij er als gemeente niets aan kunnen doen, maar het is ook waar dat deze coalitie steeds niet

kiest om iets te doen om die gemeentefinanciën op orde te krijgen. Ik ben het eens met dat het Rijk te weinig geeft, maar als wij dan een lijstje krijgen met twee en een half miljard aan investeringen, dan ik weet niet waar GroenLinks dat vandaan gaat halen in de komende jaren. Je hebt geen glazen bol nodig om te weten dat het niet gaat gebeuren en we krijgen dat ook niet van het Rijk.

01:07:01

Voorzitter: GroenLinks.

01:07:02

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Voorzitter, allereerst horen sommige interrupties natuurlijk gewoon thuis in iemands eigen termijn. Het is niet zozeer een vraag aan mij, maar het is een opvatting over hoe je omgaat met begroten. Het is een terugkomend riedeltje, omdat het probleem er nog steeds is. Het is een terugkomend riedeltje niet omdat het de voorgaande jaren niet gebeurde, maar omdat het nog steeds gebeurt. Laten we eerlijk zijn, we hebben het hier over een bezuiniging van het Rijk op de gemeenten en op haar eigen inwoners van welgeteld drie miljard euro. Ik heb het er nogmaals over, omdat het ons belemmert het juiste te doen voor onze inwoners. Dat negeren, dat zou laakbaar zijn voor de eigen inwoners die we hier hebben.

01:07:40

Voorzitter: Vervolg woordvoering.

01:07:43

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Excuus, ik meende dit keer weer een interruptie aan te zien komen. Voorzitter, als er een paar miljard bezuinigd wordt, in alle wijsheid, op de gemeenten...

01:07:53

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Kijk, ik ben een simpele ziel, dus het kan wellicht aan mij liggen - dat betwijfel ik echter - maar de wijsheid ontgaat me even. Wat ik wel snap, is dat we niet moeten doen wat niet kan. Voorzitter, ik was wel oprecht dat het niet nodig was, maar ik ben trots op het lef en de durf van het college van deze gemeente en van andere grote en kleine gemeenten om ervoor te kiezen om een niet sluitend meerjarenbeeld aan te leveren. Het is namelijk niet aan ons is om de tekorten op te lossen die het Rijk aan ons oplegt. Voorzitter, genoeg is genoeg en dat wat niet kan, moet je niet doen. Als we volgend jaar de begroting weer bespreken, hoop ik dat natuurlijk te doen onder de bezielde leiding van 'Timmermans Eén' - ik had zelf ook niet verwacht dat ooit te gaan zeggen, maar dat terzijde - maar vooral hoop ik dat ook te doen, terwijl er een kabinet zit met de wijsheid om deze bezuiniging terug te draaien. Ik vermoed dat ik een beetje moet gaan opschieten met mijn woordvoering. Ja, Voorzitter, dat ga ik dan ook doen.

01:08:50

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Het is wat het is en als gemeente en als politiek hebben we de verantwoordelijkheid om toch, ondanks dat, te investeren in onze gemeente en onze inwoners. Echter, wel op een verstandige manier die ten goede komt van alle Groningers. De uitdagingen zijn enorm en de doelen zijn ook ambitieus en tegelijkertijd urgent. Om verstandig te investeren, gaat de strategische investeringsagenda helpen. Het helpt ons om verder vooruit te kijken dan de

gebruikelijke vier jaar. Als we namelijk niet alles kunnen oplossen in vier jaar, moeten we ook niet slechts vier jaar vooruitkijken, maar moeten we vooruitkijken naar bijvoorbeeld tien jaar. Grote projecten en investeringen staan niet op zichzelf. Bij stadsontwikkeling of energietransitie is het van belang om dit in samenhang en langjarig te bekijken, omdat het op die manier voor ons mogelijk wordt om verstandig en verantwoord te investeren in een groen, inclusief, toegankelijk en sociaal Groningen voor iedereen, zowel voor nu als voor in de toekomst. Tot zover.

01:09:53

Voorzitter: Nog één interruptie van de VVD.

01:09:55

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Het meest bijzondere is natuurlijk dat u begon over mannen en vrouwen aan de top en de verschillen en dan heeft u het over 'Timmermans Eén'. Gezien ik een beelddenker ben, vind ik dat uit uw mond natuurlijk op zijn minst bijzonder. Dat is natuurlijk niet mijn vraag. Ik snap uw zorgen over de financiën in 2026 en daar zal ik in mijn eigen woordvoering ook iets over zeggen. U heeft ook gezegd: "We kunnen geen dingen doen waar geen geld voor is". In dergelijke bewoordingen. Stel nu dat Timmermans ook niet de geldboom heeft gevonden en de korting verminderd wordt, maar er wel een korting is, bent u dan ook bereid om de tering naar de nering te zetten?

01:10:33

Voorzitter: GroenLinks.

01:10:35

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Voorzitter, Timmermans kan ongetwijfeld een heleboel, maar die geldboom zal hij inderdaad ook niet vinden. Overigens was het mijn collega, de heer Pechler, die wat zei over mannen en vrouwen, maar die verwarring gebeurt vaker. Dat gezegd hebbende, als het geld niet komt, dan moeten we kijken wat we gaan doen. Alleen gaat het er dan niet om wat gaan we niet doen, maar we moeten dan kijken naar hoe we dit gaan doen zodat het wel kan. Als dat ik dat mag beschouwen als de tering naar de nering zetten, dan gaan we dat zeker doen.

01:11:06

Voorzitter: We gaan naar de volgende woordvoering. Het CDA.

01:11:12

De heer Van Jaarsveld (CDA): Dank, Voorzitter. Dank aan de sprekers. Het CDA deelt de zorgen rondom Karding en ziet een Groningen zonder ijsbaan ook niet perse als een realistische optie, maar daar zal de heer De Haan tijdens de sportbegroting vanmiddag verder op ingaan. Voorzitter, als je een lage weerstand hebt, dan kun je, nu de herfst is aangebroken, zomaar eens verkouden raken of zelfs ziek worden. Daarom is het belangrijk om je warm aan te kleden, om misschien wat extra vitamines tot je te nemen en zo je reserves verder aan te vullen. Zoals dat geldt voor ons allemaal, geldt dat ook voor onze gemeentefinanciën. Onze weerstand is wankel, onze buffers zijn beperkt en onze solvabiliteit is boterzacht.

01:11:58

Voorzitter: Interruptie van de Partij van de Arbeid.

01:12:00

De heer Van Veen (PvdA): Wat is dan ons weerstandsvermogen in percentage? Volgens mij ligt dat ruim boven de 100 procent. Dat is ook wel eens 70 procent geweest en dus veel minder geweest. Hoe kunt u dan zeggen dat die weerstand zo slecht is als dat weerstandsvermogen zo hoog is?

01:12:12

Voorzitter: CDA.

01:12:13

De heer Van Jaarsveld (CDA): Dat neemt de komende jaren af. Dat ziet u ook in alle staatjes. Uit mijn hoofd wordt het 109 of 111 procent. Oh, 108. Dat is niet heel hoog, als je ook kijkt naar andere gemeenten. Voorzitter, in die werkelijkheid kijken we vooruit in de koplampen van een onzekere financiële toekomst. Dat vraagt om keuzen te maken. Zo goed en zo kwaad, als dat kan, als op twee na kleinste partij in deze raad hebben wij geprobeerd te laten zien hoe dat ook anders kan. Dat je dat weerstandsvermogen op termijn wat zou kunnen verhogen, maar dat je tegelijkertijd - en dat is voor ons ook belangrijk - de lasten, die hier torenhoog zijn, wat zou kunnen verlichten. Met de strategische investeringsagenda lijkt het college in ieder geval te laten zien ook het besef te hebben dat je op een gegeven moment niet meer alles tegelijk kan, zoals we hier jaren hebben gewild en gedaan. Een jaar geleden....

01:13:07

De heer Van Jaarsveld (CDA): Daar wilde ik heen, maar meneer Brandenburg...

01:13:10

Voorzitter: Ik doe de interrupties wel. SP.

01:13:14

De heer Brandenburg (SP): Voorzitter, ik vraag me af waar het CDA vandaan haalt dat dit college alles in één keer wil doen. U heeft nota bene een strategische investeringsagenda voorgelegd gekregen, waarin een aantal projecten voor een jaar on hold worden gezet of uitgesteld worden om te kijken of het beter kan. Dat is toch niet alles in één keer maar doen en willen.

01:13:33

De heer Van Jaarsveld (CDA): Nee, Voorzitter, ik gaf ook juist aan dat het college met die strategische investeringsagenda liet zien dat het besef, dat het niet allemaal tegelijk kan, er is. Dat was een compliment en geen aanval. Goed, Voorzitter.

01:13:49

De heer Van Jaarsveld (CDA): Voorzitter, ik wilde nu een alinea wijden aan het schrappen van die extra OZB-verhoging die er in mijn ogen was, nog steeds in mijn ogen wel licht is en dat voor het vierde jaar op rij. Ik neig er echter naar me net te hebben laten overtuigen in een interruptiedebat met de heer Van Hoorn dat het misschien niet het meest pregnante punt is. Volgende week kijken we of mijn fractievoorzitter dat ook vindt en anders dan alsnog. Toch is het zo dat onze gemeente torenhoge woonlasten kent, de hoogste van heel Nederland na Leiden en het hoogste OZB-tarief van heel Nederland na Nijmegen. Daar bovenop zijn we steeds lasten aan het stapelen, bijvoorbeeld met de inktvlek van betaald parkeren die zich steeds verder uitgebreid en waarvan de tarieven steeds verder worden

verhoogd. Wij vinden wel dat die steeds stapsgewijze beperkte verhogingen niet eeuwig draagbaar, behapbaar en rechtvaardig zijn.

01:14:46

Voorzitter: Interruptie SP.

01:14:47

De heer Brandenburg (SP): Voorzitter, ik ben wel benieuwd of het CDA dan ook de nuancering in die woonlasten ziet. Inderdaad, voor de OZB is die hoog, maar we hebben met elkaar een ruimhartig - hoe noem je dat ook weer, als mensen het niet kunnen betalen - kwijtscheldingsbeleid vastgesteld. Dat wordt in deze begroting nota bene ook nog eens uitgebreid. Direct als je het nodig hebt, krijg je straks kwijtschelding van je afvalstoffenheffing. Dan zit daar toch nuance in. Dan is toch de last voor de mensen, die het niet kunnen dragen, veel minder hoog dan u hier probeert voor te stellen.

01:15:26

De heer Van Jaarsveld (CDA): Voorzitter, de SP ziet blijkbaar echt het kwade in mij alsof ik alles slechter probeer voor te stellen dan het is. Dat is totaal niet mijn bedoeling. Ik zie dat kwijtscheldingsbeleid. Ik vind dat goed. Het wordt inderdaad ruimhartiger. Het verschil in denken dat er, denk ik, is tussen dit college en het CDA is dat je niet alleen bij de laagste inkomens mensen hebt die in de problemen zijn, niet alleen bij de laagste inkomens wat makkelijker beleid kunt voeren om dat te repareren, maar dat je ook een middenstand hebt, waar mensen door de hoeven zakken. Daarom concentreer ik mij steeds op woningeigenaren. Misschien is het ergens ook een verkapt compliment dat het CDA zich op die middenstand richt, omdat daar onder bij de lage inkomens al veel gebeurt.

01:16:16

Voorzitter: Vervolg vraag SP.

01:16:17

De heer Brandenburg (SP): Voorzitter, ik zie nooit het kwade in van het CDA, laat ik dat gezegd hebben. Gaat u vooral verder.

01:16:26

Voorzitter: Interruptie Partij van de Arbeid.

01:16:29

De heer Van Veen (PvdA): Dank u wel, Voorzitter. Ik vraag me dan toch af, als we het over die middenklasse hebben en die willen helpen, hoe we die dan het beste kunnen helpen. U zegt, dan moet je die OZB iets verlagen. Dat scheelt misschien tien, 20 of misschien 40 euro per jaar. Natuurlijk, dat is best wel wat geld, maar mijn partij denkt dat het dan beter is om te zorgen dat we eerder die middenklasse specifiek helpen. Dus niet zeggen, allemaal 50 euro per jaar minder, maar als ze echt door de hoeven zakken, zorgen dat de gemeente er is. Dat zijn dus die kwijtscheldingsregels. Dat is de aanvullende hulp die we kunnen bieden. Het is toch veel verstandiger om gericht mensen te ondersteunen in plaats van bijvoorbeeld die 50 euro per jaar - of waarschijnlijk is het nog minder - voor de hele groep, dus ook voor die villabezitters en oor die hele rijke mensen. Dat is dan toch een niet gerichte maatregel.

01:17:11

Voorzitter: CDA.

01:17:12

De heer Van Jaarsveld (CDA): Voorzitter, ik praat echt Chinees, volgens mij. Ik heb volgens mij net ook aangegeven, dat ik ernaar neig om juist dat punt van die OZB los te laten en nu word ik daarop aangesproken. U heeft gelijk, dat is nog veel minder dan tien euro als je dat verspreidt over die hele groep. Het ging juist om het principe dat ik lang dacht te moeten vasthouden, dat je die niet boven de nominale stijging verhoogt. Wat je gericht kan doen, daar heeft u helemaal gelijk in, dat wil je doen. De grootste lastenverlichting die wij voorstellen in onze tegenbegroting is ook gericht op die autobezitter, op die bewonersvergunningen, op voor ondernemers de reclamebelasting te schrappen en door die bedrijfsparkeervergunningen waarbij iemand - wat is het - 500 euro betaald voor elke werknemer die een auto heeft. Dat soort dingen bereik je die groep ook mee. Ik heb eerder in een debat met de wethouder van Financiën gevraagd, hoe kunt u die bereiken. Nu, daar zijn ze ook naar aan het kijken en dat zullen wij allemaal van harte steunen. Wij blijven daarnaar zoeken, maar u heeft gelijk, de OZB is niet het meest gericht en parkeren zit daar al een stuk dichterbij in de buurt.

01:18:13

Voorzitter: Een vervolgvraag van de Partij van de Arbeid.

01:18:16

De heer Van Veen (PvdA): Ik ben dan toch wel benieuwd naar het proces, hoe u dan zo een tegenbegroting schrijft. Volgens mij heb ik die vorige week in mijn mail ontvangen en u zegt dus nu al na een mini interruptiedebatje met de heer Van Hoorn en ons: "Weet je wat? Die OZB, dat deel laten we wel weer vallen". Is dat dan...

01:18:31

De heer Van Veen (PvdA): Is het iets wat u dan...

01:18:32

De heer Van Veen (PvdA): Kunt u dat misschien schetsen?

01:18:36

Voorzitter: CDA.

01:18:37

De heer Van Jaarsveld (CDA): Voorzitter, soms als je een slecht idee hebt, zoals bijvoorbeeld de invoering van reclamebelasting, moet je ook zo nobel zijn dat te laten vallen op het moment dat je daar zelf van overtuigd raakt. U heeft natuurlijk een punt. Je stelt iets voor...

01:18:49

De heer Van Jaarsveld (CDA): Het was overigens niet door een debat met u. Vooral de heer Van Hoorn heeft mij daar toch van overtuigd. Nu ga ik er heel diep op in en ik moet ook nog ongeveer twee minuten aan tekst zo meteen kwijt. Het punt is, ik heb het vorig jaar in een debat met uw voorganger, de heer Bushoff, uitgebreid gehad over die één procent extra stijging boven op de nominale stijging van de OZB. Mijn punt is dat ik het principiële verkeerd vind om dat te doen, omdat die woonlasten hier al zo torenhoog zijn en omdat we al aan de absolute top zitten van OZB in Nederland. Om dan te zeggen, de WOZ-waarde van woningen stijgt gigantisch de

afgelopen jaren en de inflatie is absurd hoog, dus in absolute euro's ga je erop vooruit, weet je wat wij plussen er nog wat bij op, want dan krijgen we de begroting weer lekker rond. Natuurlijk maakt dat voor mensen die dat betalen uiteindelijk dat ene kleine procentje misschien een keer twee of drie euro op jaarbasis uit, maar soms heb je ook een principiële standpunt. Heel soms zijn de financiën zo wankel, dat je ook logisch moet nadenken en dan kun je ook dat principe van één derde procent misschien een keer loslaten.

01:19:53

Voorzitter: Nog een interruptie van GroenLinks en daarna kun je verder met je woordvoering.

01:19:57

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Dank u wel, Voorzitter. Heel kort en meer als opmerking, OZB indexeren is niet hetzelfde als OZB verhogen. Vaker blijven zeggen dat we de OZB verhogen, maakt het niet meer waar. Ik vind het allereerst fijn dat het CDA een tegenbegroting aanlevert. Ik waardeer de moeite, zeker ook vanuit de oppositie. Knap gedaan, want dat laat ook zien waar u snijdt. Ik waardeer ook dat u opkomt voor de groepen waar het momenteel al zwaar voor is. Wat ik alleen dan niet kan rijmen, is dat u er tegelijkertijd voor kiest om acht en een half ton te snijden bij cultuur. Om dat te rijmen met het vlammeende betoog dat je het niet moet halen waar het niet te halen is. Hoe wil het CDA dit uitleggen aan al die kleine makers in de cultuursector?

01:20:38

Voorzitter: Het CDA.

01:20:39

De heer Van Jaarsveld (CDA): Voorzitter, ik vind een cultuurbegroting structureel die nu op 61 miljoen zit...

01:20:44

De heer Van Jaarsveld (CDA): Als je kijkt naar al die subsidies, we vullen de lonen aan tot het niveau van fair practice en we geven hier een Bewezen Talentregeling. We investeren in alle voorzieningen, om er maar genoeg en extra en dan ook nog broedplaatsen, Voorzitter. Dat mag in dit soort tijden wel een onsje minder. Ik zeg niet, leg een taakstelling van 25 procent op of halveer de hele boel, maar ik zeg anderhalf procent. Voorzitter, volgens mij is dat best een redelijk voorstel, zeker gezien - als dit het bruggetje zou mogen zijn - de staat van onze gemeentefinanciën, Voorzitter, want die stemmen mij somber.

01:21:18

De heer Van Jaarsveld (CDA): De komende jaren loopt de schuldenlast van onze gemeente hard op van ongeveer anderhalf miljard nu richting de twee miljard straks. We leven op de pof en die luchtbel die blazen we steeds verder op en dat aan de vooravond van een reeks ongekende uitgaven. Na 2027 begint namelijk pas echt onze ratrace om in 2035 als eerste gemeente in Nederland te kunnen zeggen: "Wij zijn alvast vijftien jaar eerder dan per se nodig energieneutraal". Voorzitter, dat vergt enorm veel investeringen. Ook daarvoor moeten we weer volle bak gaan lenen, omdat we het geld simpelweg niet hebben. Dat uitgavenpatroon tekent zich af in een tijd van ongekende rentestijgingen, steeds hogere prijzen, steeds hogere bouweisen

en een steeds groter tekort aan vaklieden. Voorzitter, dat is living on the edge en het maakt ons buitengewoon kwetsbaar. Daarom moet het college wat ons betreft meer doen dan een klein beetje sparen en moeten we inderdaad gaan snijden in ambities om onze schuldenlast beheersbaar te houden. We moeten ervoor zorgen dat de kapitaallasten die al sterk op onze begroting en ons besteedbaar budget drukken beheersbaar blijven, zodat we niet over het randje van het ravijn heen gaan lenen. Niet alles kan altijd en niet alles kan altijd tegelijk.

01:22:38

De heer Van Jaarsveld (CDA): Voorzitter, om terug te komen naar - vind ik zelf - de prachtige herfstmetafoor waarmee ik begon. Het is een tijd van financiële herfst en dus hebben we ons voor te bereiden op de winter, moeten we onze reserves aansterken en ons weerstandsvermogen ophogen en moeten we ons warm aankleden zonder onze woningeigenaren, ondernemers en autobezitters verder uit te kleden. In die geest zullen wij volgende week ook een aantal moties en amendementen aan u voorleggen. Dank u wel.

01:23:10

Voorzitter: Volgende woordvoering.

01:23:11

Voorzitter: Student en Stad.

01:23:21

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Dank je wel, Voorzitter. Ik begin even kort met mijn woordvoering over Dienstverlening, Bedrijfsvoering en ICT. Eerst iets over dienstverlening. Mijn fractie is nog steeds voorstander van ook een app versie van Mijn Groningen, want we moeten nu eenmaal meegaan met onze tijd. Wij hebben hier natuurlijk al eerder een voorstel voor gedaan. Destijds bleek het te complex. De technologie verandert natuurlijk elke dag, dus mijn fractie hoopt dat het college deze mogelijkheid niet uit het oog verliest. Daarnaast is natuurlijk social media ook van toenemend belang. We kunnen daar niet meer omheen. Een groot deel van onze inwoners zijn niet goed meer te bereiken met ingewikkelde brieven, al helemaal als die alleen in het Nederlands zijn. Toegankelijke video's, online bijvoorbeeld, zijn wel een mooi kanaal om mensen te bereiken. Mijn fractie hoopt dus dat het college social media ook als een belangrijk communicatiekanaal gaat beschouwen.

01:24:19

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Dan nog even kort over het personeelsbeleid. Het is goed dat er wordt gewerkt aan een duurzame arbeidsmarktstrategie. Dit is echt van levensbelang. Ik begreep dat maar liefst 40 procent van ons personeel uit gaat stromen de komende tien jaar. Dat is echt heel erg fors. Nu al zijn sommige vacatures hartstikke moeilijk te vullen en we staan voor hele grote uitvoeringsopgaven, dus het is belangrijk dat we inzetten op het aantrekken, maar ook het behouden van jong talent, wat nu nog niet altijd lukt. Ook is het belangrijk dat we het jong talent klaarstomen door ze aan ervaren werknemers te koppelen. Daarbij moeten we natuurlijk ook oog hebben voor gelijkheid, het is al eerder genoemd. Het feit dat we meer vrouwelijke wethouders hebben, is natuurlijk heel goed, maar maakt niet goed dat we steeds minder vrouwen in leidinggevende posities hebben. Ook mijn collega's van presidium weten dat het daar echt aan ontbreekt. Daarnaast wil ik

me aansluiten bij de vraag van de heer Pechler over externe inhuur. Dat over bedrijfsvoering en ICT.

01:25:18

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Dan Financiën. De financiële positie van de gemeente blijft kwetsbaar en deze gaat ook niet verbeteren, maar waarschijnlijk juist verslechteren. Dat heeft natuurlijk alles te maken met inderdaad het ravijnjaar 2026 veroorzaakt door het Rijk. Het college heeft ervoor gekozen om het advies van de VNG op te volgen door uit te gaan van een halvering van de korting op het gemeentefonds en het presenteren van een niet sluitend meerjarenbeeld. Dit vindt mijn fractie een gewaagde, maar wel begrijpelijke strategie. Daarnaast wordt het financieel meerjarenbeeld natuurlijk ook sterk beïnvloed door inflatie, kostenstijgingen en de renteontwikkelingen. Met name dit laatste heeft veel gevolgen vanwege onze enorme hoeveelheid schulden. De rentelasten zijn met vijf komma vijf miljoen gestegen en deze zaken brengen de flexibiliteit van de begroting in gevaar.

01:26:08

Voorzitter: Interruptie van de Partij van de Arbeid.

01:26:10

De heer Van Veen (PvdA): Eigenlijk een verhelderende vraag. U zei dat u die strategie, om een tekort te laten zien, begrijpelijk vindt. Had u die keuze als Student en Stad ook gemaakt? Snapt u het alleen of vindt u het ook een juiste keuze?

01:26:24

Voorzitter: Student en Stad.

01:26:25

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Ik vind het gewaagd, maar inderdaad begrijpelijk. We kunnen niet doen alsof we het allemaal zelf wel op kunnen lossen en dat we het prima vinden wat het Rijk ons 'aandoet'. Ja, we vinden het begrijpelijk. Of ik in uw schoenen precies hetzelfde had gedaan, dat weet ik niet, want ik sta niet in uw schoenen.

01:26:46

Voorzitter: Een vervolgvraag van de Partij van de Arbeid.

01:26:49

De heer Van Veen (PvdA): Kunt u toch iets specifieker zijn? Ik vind het begrijpelijk dat bijvoorbeeld een VVD-minister zou zeggen: we gaan over de 130 of 140 rijden, maar daarmee vind ik het zelf niet een goede keuze. Excuses misschien voor dit voorbeeld. Ik ben benieuwd...

01:27:00

De heer Van Veen (PvdA): Kunt u daarom toch een poging doen? Of zegt u, daar ga ik me niet aan wagen.

01:27:08

Voorzitter: Student en Stad.

01:27:08

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Ja, ik ondersteun het, maar ik vind het wel risicovol. We gaan nu uit van de helft van de korting. Misschien gaan ze die korting

volledig doorvoeren en dan hebben we natuurlijk een heel ander beeld dan we nu laten zien. Het blijft dus risicovol en daarom pin ik me niet vast op ik ben voor of tegen.

01:27:31

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Waar ben ik gebleven? Bij de rentelasten. Dit brengt natuurlijk ook de flexibiliteit van de begroting in gevaar en dit vraagt om extra nauwkeurigheid bij aankomende investeringsafwegingen. Het is goed dat het college wil prioriteren, faseren, besparen en combineren, want waar het op neerkomt is: we willen ontzettend veel, maar we kunnen misschien maar heel weinig. Bij al deze investeringen moeten we kritisch kijken met het oog op de toekomst. Dat betekent dat we ook gaan kijken naar wat echt moet gebeuren voor toekomstige generaties, want zelfs zonder al deze investeringen krijgen we al te maken met forse tekorten. We zullen dus keuzen moeten maken, maar deze belangrijke keuzen schuiven we voor nu nog even voor ons uit. Hierdoor worden vele projecten en investeringen on hold gezet en blijven onze partners, zoals we net hebben kunnen horen, maar ook onze inwoners, nog even in onwetendheid. Mijn fractie hoopt dat de verkenning snel afgerond is, zodat we zo snel mogelijk definitief kunnen besluiten wat we gaan doen en onze partners en inwoners weten waar ze aan toe zijn.

01:28:37

Voorzitter: Er is een interruptie van de SP.

01:28:40

De heer Brandenburg (SP): Voorzitter, ik vind dit toch een beetje moeilijk te rijmen met het vorige punt van Student en Stad, want daarin zeggen ze, die 22 miljoen inboeken, dat is risicovol. Je kunt 44 miljoen inboeken, dan moet je nu hele harde keuzes maken. Aan de andere kant zegt u, we moeten investeringen ook niet voor ons uitschuiven, dus daar moeten we nu over besluiten. Ik kan dat niet zo goed rijmen. Kunt u me dat eens uitleggen?

01:29:04

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Zeker. Als de SP beter luistert, dan kan dat. Ik heb niet gezegd: "We moeten nu keuzes gaan maken". Ik zeg: "Het is goed dat we gaan faseren, gaan prioriteren en gaan combineren". Ik hoop wel dat die verkenning, die we nu gaan doen, snel duidelijkheid geeft, zodat we uiteindelijk wel een definitieve planning kunnen maken. Misschien betekent dat het we voorlopig helemaal geen investeringen gaan doen. Dat kan, maar die duidelijkheid gun ik onze inwoners.

01:29:31

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Daarom is ook risicomanagement voor de komende jaren heel erg belangrijk. Onze nestor zal misschien anders beweren, maar als raadslid is het soms best moeilijk om te overzien welke risico's we ons allemaal op de hals halen bij het nemen van grote investeringsbesluiten. Dit terwijl het echt belangrijk is om goede afwegingen te maken voor de toekomst van mijn generatie, maar ook voor alle generaties na ons. Daarom...

01:29:55

Voorzitter: Een interruptie van de Stadspartij.

01:30:00

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Ik zal dat niet ontkennen als nestor.

01:30:03

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Dank voor de bijval. Daarom krijgt mijn fractie graag meer inzicht in de financiële risico's en effecten bij grote raadsbesluiten. Bijvoorbeeld de impact op het weerstandsvermogen, de netto schuldquote, de rentelasten of de solvabiliteit. Ik ben benieuwd of de wethouder hier iets op kan toezeggen. De strategische investeringsagenda is een mooi begin, maar per raadsbesluit is er natuurlijk een heel ander effect op de situatie van de gemeente.

01:30:32

Voorzitter: Interruptie GroenLinks.

01:30:35

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): De laatste zin van mevrouw Goodijk maakte het voor ons ietsje meer duidelijk, dus ik laat de beantwoording wel even aan de wethouder.

01:30:42

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Helder. Nu heb ik het woord toch al genoemd, dus ga ik er toch nog iets over zeggen: de solvabiliteit. Ik zie sommige mensen al met hun ogen rollen. Deze blijft zwaar onder druk staan. Het college heeft de ambitie om het op korte termijn te verbeteren naar tien procent. Dat kunnen we lezen en dat wordt ook elk jaar weer herhaald. Ondertussen wordt er helemaal niet zoveel gedaan om die streefwaarden te behalen, want we willen blijven investeren in grote projecten. We hebben een hele rits aan investeringen die op de lange baan staan en er staan ook nog geen grote bezuinigingen gepland. Die betekent simpelweg dat de solvabiliteit gelijk zal blijven of zal dalen. Waarschijnlijk dat laatste. Als dit echt een bewuste keuze is, dan kan dat, maar kom er dan ook vooruit. Zeg dat je het risico neemt en lak hebt aan de streefwaarde, maar ga niet A zeggen en B doen.

01:31:40

Voorzitter: Heel veel interrupties. Eerst SP.

01:31:43

De heer Brandenburg (SP): Voorzitter, het is niet waar. Er staat in deze begroting dat we gaan sparen voor projecten. Dat is geld toevoegen aan je reserve ergo je solvabiliteit stijgt. Heeft Student en Stad dat dan niet gelezen?

01:31:56

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): We hebben een lijst gekregen met investeringen ter waarde van 2,5 miljard. Het is waar, we gaan misschien niet alles uitvoeren en we gaan misschien dingen op de lange baan schuiven, maar het zijn alsnog ontzettend veel investeringen die we gaan doen. Daar moeten we dus ook nieuwe leningen voor aantrekken, waardoor ook de rentelasten enorm zullen stijgen. Dat heeft impact op je solvabiliteit. Dat is nu eenmaal zo. Natuurlijk gaan we ook sparen. Dat is beter en beperkt de schade, maar je gaat mij niet vertellen dat de solvabiliteit gaat verbeteren.

01:32:29

Voorzitter: We moeten nu echt naar een afronding van de woordvoering.

01:32:33

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Op dit moment wordt er dus weinig uitvoering gegeven aan de geschetste wens. Als laatste punt, Voorzitter, het college heeft aangegeven dat de uitvoerbaarheid niet in gevaar komt, ook niet gezien de komende grote investeringen. Desondanks lezen we in de voortgangsrapportage dat er een flink aantal acties niet behaald worden vanwege capaciteitstekorten. Mijn fractie vraagt zich af hoe dat kan en vraagt het college hier kritisch naar te kijken. Dank je wel, Voorzitter.

01:32:59

Voorzitter: Even een algemene opmerking. De interrupties moeten denk ik wat korter, want we nemen allemaal heel veel tijd. Volgende woordvoering. SP.

01:33:11

De heer Brandenburg (SP): Voorzitter, ik zal wel wat van de tijd afhalen, want ik heb niet zo heel veel, tenzij ik heel veel geïnterrupteerd wordt natuurlijk. Laat ik beginnen met de belastingtarieven, Voorzitter. Ik zit zo een elf jaar in deze raad inmiddels en ik kan mij goed herinneren dat mijn partij bij elke begroting, in die periode dat ik aanwezig ben geweest, een voorstel deed om eerder kwijtschelding van de belastingtarieven toe te passen. In 2017 deden we dat, in 2018 deden we dat en in 2019 deden we dat. Ik kan me nog voor de geest halen dat heer Dijk hier stond - dat was nog in de oude raadzaal, denk ik - met grote borden waarop hij weergaf hoe in Groningen het pas na drie jaar gedeeltelijk en na vijf jaar volledig werd toegekend en hoe belachelijk het wel niet was dat de gemeente daar zo enorm mee achterliep op andere gemeenten. Voorzitter, we zijn twee jaar verder en in deze begroting lees ik dat we niet na vijf jaar gaan toekennen, dat we niet na drie jaar gaan toekennen, dat we zelfs niet na één jaar gaan toekennen en al helemaal niet gedeeltelijk gaan toekennen. Nee, dat we direct, als mensen het nodig hebben, de afvalstoffen kwijtschelden. Mijn fractie is daar enorm blij mee, enorm trots op en vindt dat ook een ontzettend goed idee van dit college.

01:34:29

De heer Brandenburg (SP): Dat gezegd hebbende, Voorzitter, stop ik met mijn woordvoering. Nee, ik wil toch nog even algemeen wat over de financiën zeggen. In grote lijnen kan mijn fractie zich heel goed vinden in de lijn die het college kiest om nu niet het volledige financiële ravijn vanaf 2026 in te boeken, maar de lijn van de VNG te volgen om de helft te doen. Wij hopen natuurlijk met iedereen hier dat we eindelijk een kabinet krijgen zonder een D66'er op Financiën, zodat we straks ook geld krijgen om niet die 22 miljoen te hoeven inboeken. Dat is echter niet aan ons, Voorzitter. De lijn die nu gekozen wordt, is volgens mijn fractie goed en financieel deugdelijk. Wij zijn ook heel erg blij dat we als raad in staat worden gesteld om een doorkijkje te krijgen in wat voor projecten er de komende jaren nog op de rol staan die invloed hebben op dat meerjarenbeeld en de strategische investeringsagenda.

01:35:30

De heer Brandenburg (SP): Het is wel duidelijk dat dit nog niet allemaal makkelijk en koek en ei wordt. We hebben net ook de insprekers gehoord. Er zijn nogal wat zaken daarin op te lossen. Voor mijn fractie geldt wel dat we daar ook een aantal zaken in zien staan die enorm veel maatschappelijk nut hebben. Ik noem maar het gemeentelijk vastgoed, waar ook veel van onze buurthuizen in zitten die heel

belangrijk werk doen in wijken om wijken weer op te bouwen en die dat nu toch ook vaak in minder goede omstandigheden moeten doen. Wij vinden dat belangrijke zaken en zullen, ook in de toekomst, bij die strategische investeringen die afwegingen moeten maken, maar goed dat geldt voor iedereen in onze...

01:36:15

Voorzitter: Interruptie Partij voor het Noorden.

01:36:18

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Ja, als SP ons dan toch een beetje kan meenemen naar die toekomst, want uiteindelijk gaat die toekomst heel snel. We zijn nu anderhalf jaar onderweg, maar waar moet dan - laten we het woord maar noemen - bezuinigd worden? Voor wat betreft die strategische investeringsagenda.

01:36:35

Voorzitter: SP.

01:36:36

De heer Brandenburg (SP): Het is maar de vraag of dat nodig is. Kijk, als er een nieuw kabinet komt, wat ons voldoende geld geeft, dan hoeft dat helemaal niet. Als dat niet zo is, dan heb ik u net aangegeven waar voor mijn partij de prioriteiten liggen en dat is bij zaken die onze samenleving opbouwen. Dat heb ik ook in mijn woordvoering tijdens de voorjaarsbegroting gedaan. Dan gaan we daar in 2026 of daarna met elkaar over spreken.

01:37:05

Voorzitter: Vervolg woordvoering.

01:37:07

De heer Brandenburg (SP): Voorzitter, ik heb niet zo heel veel meer toe te voegen aan mijn woordvoering. Ik denk dat we...

01:37:12

Voorzitter: Dan krijgen we nog even snel een interruptie van het CDA.

01:37:14

De heer Van Jaarsveld (CDA): Voorzitter, ik ben benieuwd. Allereerst, misschien heel kort dat het begin een soort 'geef me een compliment' uitlokt.

01:37:23

De heer Van Jaarsveld (CDA): Oh, niet bedoeld. Wel onze complimenten voor wat u daar bereikt heeft rondom kwijtschelding. Wat ook kwijt lijkt te zijn, is de financiering voor sociale woningbouw. Er wordt een gat van ongeveer 75 miljoen in geslagen. Als we doorkijken naar die meerjarige financiering die cumulatief zou zijn, maar dan op een gegeven moment op één komma twee miljoen per jaar stopt. Dat is een plan van de PvdA geweest, maar ook van de veelgeprezen heer Dijk. Wat vindt u daarvan? Gaat u ervoor vechten om die financiering rond te krijgen? Waarom heeft u toegelaten dat het verdwijnt?

01:37:59

Voorzitter: SP.

01:38:00

De heer Brandenburg (SP): Volgens mij staat dat bedrag in ieder geval tot 2026, dus

de periode waar dit college over gaat, gewoon ingeboekt. Vanaf 2027 wellicht niet meer, maar dat is een discussie voor het meerjarenbeeld die hier nog drie keer terugkomt in de periode dat mijn partij in de coalitie zit, dus ik ga er van uit dat dit linksom of rechtsom wel goed komt.

01:38:23

Voorzitter: Vervolg woordvoering.

01:38:25

De heer Brandenburg (SP): Nee, ik heb geen woordvoering meer.

01:38:26

Voorzitter: Helemaal goed.

01:38:26

De heer Brandenburg (SP): Ik had beloofd wat in te lopen op de tijd.

01:38:29

Voorzitter: Daar ben ik erg blij mee. Dan hebben we de volgende woordvoering van de Partij voor het Noorden.

01:38:34

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Dank, Voorzitter. Dank allereerst ook richting ambtenaren voor weer het hele bouwwerk van de begroting - want dat is best ingewikkeld - en alle voorinformatie die wij mochten ontvangen. Wij waren heel blij met de strategische investeringsagenda. Het is ook al een paar keer voorbijgekomen. Dat gaf voor ons aan, er is echt wel realisme bij dit college, want de uitdagingen zijn enorm. Tot zover complimenten. Alleen, je merkt ook aan vragen richting SP zonet, dat er op een gegeven moment keuzen gemaakt moeten worden. Die zien wij nog steeds niet. Het is nog steeds vooruitschuiven. Eerlijk is eerlijk, wij hebben ook niet direct de oplossingen, maar wij zien wel - ook al een paar keer voorbijgekomen - solvabiliteit, weerstandsvermogen en lokale lasten. Dit zijn allemaal indicatoren die je moet bespreken bij een begroting en die zijn niet positief.

01:39:45

Voorzitter: Een interruptie van de ChristenUnie.

01:39:48

De heer Rebergen (ChristenUnie): Dank u wel, Voorzitter. De heer Van der Laan geeft aan dat hij nog niet ziet dat er keuzen gemaakt gaan worden. Is juist die strategische investeringsagenda niet een heel mooi middel om daar stuk voor stuk bij langs te gaan en ook te kijken naar wat zijn dan die mogelijkheden om die keuzen te maken. Dat we dat hier dan ook met elkaar doen, zonder dat het college met een voorstel komt waar we op zouden moeten gaan bezuinigen.

01:40:11

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Ja, dat zou heel mooi zijn. Echter, als ik vragen stel aan collegepartijen, dan krijg ik, 'vage antwoorden' over buurtcentra en dat soort dingen. Dat is niet echt heel concreet. Het is echt vooruitschuiven. Nogmaals, wij hebben ook niet de oplossing, maar wij willen wel meegenomen worden door het college in die scherpe keuzen. Het begin is er met die strategische investeringsagenda. Het gaat uiteindelijk wel om scherpe keuzen die gemaakt moeten worden. We hebben net weer gehoord...

01:40:40

Voorzitter: Er is nog een interruptie van de Partij van de Arbeid.

01:40:43

De heer Van Veen (PvdA): Dank u wel. Ik ben helemaal voor scherpe keuzen maken en volgens mij moeten we dat ook echt doen, maar het zou toch ook zonde zijn als we nu allemaal scherpe keuzen maken. Dan hebben we straks in november een uitslag met partijen die dat ravijn willen dichten en dan hebben we allemaal scherpe keuzen gemaakt en allemaal mensen teleurgesteld en hebben we opeens toch wel weer 20 miljoen extra. Dat zou toch net zo goed onbehoorlijk bestuur zijn.

01:41:06

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Mijn buurman is hoopvol over de toekomst voor wat betreft de verkiezingen. Ja, we zullen het zien. Echter, daar kun je natuurlijk geen meerjarenbegrotingen op bouwen. Dat is veel te grillig. Dat heeft de toekomst uitgewezen. Uiteindelijk moet je het zelf doen als gemeente. Alle buurgemeenten in de Ommelanden kennen al jaren de nijpende problemen. Wat dat betreft zitten wij nog echt in een luxe positie als gemeente, met nadruk op een luxe positie. Waar andere gemeenten het hebben over het sluiten van zwembaden, hebben wij de luxe positie dat we ze niet kunnen openhouden, omdat we geen personeel hebben. Dat zijn de verschillen. Dat is de essentie.

01:41:49

Voorzitter: Interruptie SP.

01:41:51

De heer Brandenburg (SP): Voorzitter, over de gemeente moet het uiteindelijk toch zelf doen. Tachtig of 90 procent van onze inkomsten komt via het gemeentefonds. Als u nu scherpe keuzen maakt, dan moet u ook zwembaden sluiten, omdat u scherpe keuzen wil maken. Dan is het toch veel handiger om dat nu niet te doen, maar pas in 2026 als dat ravijn echt komt?

01:42:12

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Laat ik dit erover zeggen. We zien nu vooral...

01:42:14

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Nogmaals, die strategische investeringsagenda is een begin, maar we zien nu vooral lastenstijgingen. Ik spreek heel veel mensen die in de gemeente wonen en een eigen huis hebben en zeggen dat ze deze stap nooit meer zouden kunnen maken. Zij zouden nooit meer in dit huis wonen, waar ze nu in wonen om de doodeenvoudige reden dat het niet meer betaalbaar is. Dat is wel een denkvorm die je moet erkennen en herkennen om te realiseren dat het riedeltje van de sterkste schouders...

01:42:47

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Hoe sterk zijn die schouders? Hoe sterk zijn die sterkste schouders? Ik hoor het hier soms tientallen keren voorbijkomen. Laat staan dat de mensen die nu aan de financiële onderkant zitten, ooit nog de stap kunnen maken naar een eengezinswoning.

01:43:05

Voorzitter: U heeft nog een vervolgvraag van de SP.

01:43:07

De heer Brandenburg (SP): Voorzitter, die lasten zijn niet de reden dat mensen hier niet meer kunnen wonen. De reden dat mensen hier niet meer kunnen wonen is, omdat we een geliberaliseerde woningmarkt hebben, waardoor de woningen in tien jaar tijd drie keer zo duur zijn geworden. Daarom kun je dat nu niet meer kopen. De lasten voor de huurders verlaagt dit college.

01:43:25

Voorzitter: Partij voor het Noorden en daarna vervolg woordvoering.

01:43:27

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Voorzitter, het is en en. Het helpt niet als de parkeerlasten met ruim 8 procent omhooggaan. Het helpt niet als de OZB wederom met ruim 5 procent omhooggaat. Dat is niet de eerste keer. De OZB is de afgelopen jaren gemiddeld met acht, negen of tien procent omhooggegaan, elk jaar weer. Dat helpt alleen maar om de inflatie verder te laten toenemen en dat is een belangrijke indicator. Daar wil ik het ook bij laten, Voorzitter.

01:43:56

Voorzitter: Dan hebben we nog een interruptie van het CDA.

01:44:00

De heer Van Jaarsveld (CDA): Voorzitter, dank. Wij vinden elkaar wel, als we het hebben over die woonlasten. Ik ben nog wel benieuwd of u dan ook zegt, ik stel voor om niet meer volledig te gaan indexeren, maar om daaronder te gaan zitten. Beseft u dan wat voor financiële gaten u slaat en hoe gaat u die dan dichtlopen?

01:44:20

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Voorzitter, ik heb in mijn woordvoering ook gezegd dat wij niet direct de oplossing hebben, maar wij zien wel steeds de lasten stijgen. Dat is heel makkelijk, want je bent als gemeente wat dat betreft een totale monopolist. Er is voor die bewoners geen enkel alternatief anders dan die lasten elk jaar maar weer keurig te betalen en te dragen. Het probleem wordt wel steeds groter. Ik heb ook wel eens gezegd dat er een modaal maandinkomen gaat naar de lokale lasten. Inclusief de waterschapslasten voor het eerlijke verhaal.

01:44:54

Voorzitter: Dan kunnen we naar de volgende woordvoering. ChristenUnie.

01:45:03

De heer Rebergen (ChristenUnie): Dank u wel, Voorzitter. Dank aan iedereen die heeft meegewerkt aan deze begroting voor 2024. Er is weer veel werk verzet en wat ons betreft ligt er een mooie begroting, waarvoor dank. Ik zou graag beginnen met een stukje dienstverlening en daarin willen we aandacht vragen voor het gebiedsgericht werken. De gebiedsteams, de wijkwethouders en de dorpswethouders zijn de spil in de wijk en het dorp. Zij zijn de verbindende schakel tussen de gemeente en de wijken en dorpen en jagen aan dat de gemeentelijke organisaties steeds meer gebiedsgericht gaan werken. Daarom is het ook belangrijk dat we gaan investeren in de huisvesting van de gebiedsteams, zoals we dat doen.

01:45:43

De heer Rebergen (ChristenUnie): Een ander punt dat we hebben op het gebied van de dienstverlening is dat we heel blij zijn dat de locaties voor burgerzaken in

Hoogkerk, Lewenborg, Ten Boer en Haren openblijven. Wat ons betreft wordt daar ook extra dienstverlening aan toegevoegd. We zijn ieder geval blij dat die nu open blijven en dat we ook extra investeren in de wijkposten, zodat van daaruit ook de onderhoudswerkzaamheden goed kunnen plaatsvinden.

01:46:07

Voorzitter: Er is een interruptie van het CDA.

01:46:09

De heer Van Jaarsveld (CDA): Dank, Voorzitter. Ik sloeg even aan op die locaties burgerzaken. Mijn fractie overweegt een motie om een eerder raadsbesluit om die te gaan sluiten weer te herzien. Zou u daar ook voor open staan, dat het niet alleen tijdelijk is, nu het even wat drukker wordt, maar dat we dat daar blijvend behouden?

01:46:27

Voorzitter: ChristenUnie.

01:46:29

De heer Rebergen (ChristenUnie): Ja, daar zou ik zeker voor zijn. Alleen dit wordt ook aangegeven door het college. Ze zeggen, we gaan nu tijdelijk tot 2026 - volgens mij - zeopenhouden en dan gaan we verder zien. Volgens mij hoeft daar niet nu een motie voor te komen om te bekijken of we ze open kunnen houden, want dat wordt al gedaan. Daar komt een voorstel voor van het college.

01:46:50

De heer Rebergen (ChristenUnie): Wat betreft dienstverlening willen we ook nog aansluiten bij het punt van de Partij voor de Dieren over laaggeletterdheid en alle anderstaligen in de dienstverlening en het punt van Student en Stad om sociale media in te zetten. We denken dat het goede dingen zijn om onze inwoners goede dienstverlening te kunnen geven.

01:47:10

De heer Rebergen (ChristenUnie): Dan ga ik door naar het onderdeel Financiën. Als we kijken naar de financiën, dan zitten we in een tijd van veel onzekerheid door onder andere schaarste, renteontwikkeling, kostenstijging en niet voldoende middelen krijgen van het Rijk. Zoals de accountant ook aangaf in zijn waarnemingen, moeten we nadenken hoe we daar sneller op kunnen anticiperen, want de solvabiliteit van de gemeente Groningen blijft net als in voorgaande jaren een aandachtspunt. Het college doet wel een aantal voorstellen hoe ze daarmee om wil gaan. Denk aan de strategische investeringsagenda, waarbij we grote investeringen heroverwegen - dat zijn maatregelen juist ook voor de langere termijn - en daarnaast om het incidenteel overschot te sparen. Het is wat ons betreft een goede keuze om de OZB nu niet te verhogen, want zoals ook al werd aangegeven de gemeentelijke lasten zijn in onze gemeente al hoog.

01:48:05

De heer Rebergen (ChristenUnie): Waar wij een kanttekening bij willen plaatsen, is het koersen op subsidies en cofinanciering, want dit leidt tot een bepaald risico. Het kan ook leiden tot schoksgewijze wijzigingen in de begroting. We willen het college vragen of zij dat risico ook ziet? We vinden het wel een begroting waarin oog voor elkaar terugkomt. We investeren in de noordelijke wijken. Door een integrale aanpak kunnen we daar verschil maken. Wel vragen we om aandacht voor andere wijken te

blijven behouden, want ook in andere wijken is problematiek. Of het nu gaat om de Zeeheldenbuurt of de Wijert, om Hoogkerk of Ten Boer, ook daar zijn sociale problemen. Daarom vinden we de genoemde integrale gebiedsgerichte aanpak ook zo belangrijk.

01:48:50

Voorzitter: Er is een interruptie van de Stadspartij.

01:48:52

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Dank u, Voorzitter. Ik ben het ermee eens dat die wijken ook belangrijk zijn en dat we daar meer op kunnen inzetten en meer in zouden moeten investeren en dat het gebiedsgericht werk juist heel belangrijk is. Dan is het echter toch extra jammer dat deze coalitie juist minder geld gaat uitgeven in deze coalitieperiode aan dat gebiedsgericht werken. Bent u dat met mij eens? Zouden we daar dan niet meer geld in moeten investeren?

01:49:14

Voorzitter: ChristenUnie.

01:49:16

De heer Rebergen (ChristenUnie): Dank voor de vraag. Ja, wat ons betreft is dat wel zo, maar het is een balans tussen dingen die je moet doen. Gebiedsgericht werken krijgt steeds meer vorm in de gemeente en er worden ook steeds onderdelen aan toegevoegd, juist voor dat integrale karakter. Op die manier wordt er dus wel in geïnvesteerd. Ik noemde net al de investering in de huisvesting voor werk en inkomen bij die gebiedsteams. Op die manier wordt wel geïnvesteerd in die wijkteams om die zo sterk mogelijk te maken. Er zijn ook de ontwikkelingen van bijvoorbeeld een maatwerkbudget in het sociaal domein om zoveel mogelijk de keuzen ook te laten bij de gebiedsteams. Zo zou je ook de keuze kunnen maken voor de inwoners die bij hen past.

01:50:00

Voorzitter: Vervolg vraag.

01:50:01

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Voorzitter, het voordeel van gebiedsgericht werken is juist dat we veel dichterbij de inwoners zitten en dat we veel meer samen met inwoners kunnen doen. Hoe meer we daaraan toevoegen, hoe groter de vraag vanuit de samenleving gaat worden om juist meer zaken te regelen met de gebiedsteams. Dan zal er volgens mij uiteindelijk ook meer geld naar toe moeten. Bent u dat met mij eens?

01:50:25

De heer Rebergen (ChristenUnie): Het is een manier van werken, dus of daar echt meer geld naartoe moet, dat weet ik niet. Het is een manier van werken die binnen de organisatie steeds meer vorm krijgt. Zodra we dat op veel onderdelen gaan doen, hoeft dat volgens mij niet per se meer geld te kosten. Het gewoon een manier van werken, waar wij in ieder geval helemaal achter staan dat we het op die manier gaan doen.

01:50:45

Voorzitter: Vervolg woordvoering.

01:50:46

De heer Rebergen (ChristenUnie): De kwijschelding van de afvalstoffenheffing is net al door verschillende partijen genoemd en is ruimhartig genoemd. Wij zouden zeggen barmhartig en het is wat ons betreft ook een voorbeeld van oog voor elkaar. In de begroting zit ook nog een aantal andere voorbeelden van investeringen die we doen, waarin wij het oog voor elkaar terugzien. Denk aan de investering in de bijzondere bijstand, extra structurele middelen om dat tekort op te lossen, denk aan de extra investering in armoede en schuldhulpverlening, in de ontwikkeling van lederz, in het blijven bijpassen van de zorgkosten jeugdhulp, maar ook aan ontwikkelperspectief voor bijvoorbeeld de zwembaden in Ten Boer, Hoogkerk en Haren.

01:51:28

De heer Rebergen (ChristenUnie): Daarnaast heeft het college aangegeven ook meer te willen inzetten op preventie van mentale gezondheid. We hebben daar al vaker aandacht voor gevraagd hier in de raad, dus ook dat is wat ons betreft een goede investering. Tot zover.

01:51:42

Voorzitter: Volgende woordvoering. VVD.

01:51:44

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Dank u, Voorzitter. Ik zal beginnen met één en ander te zeggen over dienstverlening. Wij zijn trots op de prestaties van de dienstverlening van onze gemeente. Deze worden al jaren als goed beoordeeld en dat is goed om te horen. Wij zijn trots op de medewerkers die met hart voor de inwoners daarvoor hun best doen. Deze dienstverlening valt en staat bij de gratie van goed en bevlogen personeel. Niet alleen in de eerstelijns klantcontacten, maar de hele organisatie daarachter. Nu weten we natuurlijk allemaal dat onze arbeidsmarkt onder druk staat. Kunt u aangeven hoe u daar in de toekomst op gaat anticiperen en hoe u zorgt dat we dit goed en bevlogen personeel in de toekomst ook nog hebben?

01:52:24

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): U stelt dat de burger kan kiezen hoe hij contact opneemt met de gemeente, hetzij telefonisch, digitaal of fysiek. Dat is natuurlijk maar in beperkte mate waar. Ik sluit mij dan ook aan bij de oproep van Student en Stad om een Mijn Groningen app te introduceren. Daarnaast vragen wij ons ook af wanneer de gemeente bijvoorbeeld overgaat tot het thuisbezorgen van rijbewijzen en paspoorten, wat in andere gemeenten al de mogelijkheid is. Wij hebben ook geconstateerd dat het alleen maar mogelijk was om bijvoorbeeld de Ja-Ja sticker te verkrijgen in een fysieke gemeentelijke locatie. Dat het niet mogelijk was om die per post te krijgen en dat het alleen maar op de gemeentelijke locatie mogelijk was. Als er gevraagd werd, mag ik een tweede sticker hebben, dan werd er gezegd: "Nee, dat kan niet, want we hebben er niet zoveel". Qua dienstverlening zijn wij daar erg in teleurgesteld. Wij vragen ons af of dat de nieuwe vorm van dienstverlening is of dat het een omissie is en niet weer zal voorkomen.

01:53:27

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Eenieder die wat heeft gezegd over de man-vrouwverdeling nodig ik uit om over een maand of drie, vier eens te kijken naar het gezelschap in het presidium en het zich dan ook aan te trekken wat de man-

vrouwverhouding is. Dan houd ik mijn roze jasje aan en nodig ik verder niet al die anderen uit om dat ook te doen.

01:53:50

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Dan over de financiën. Het beheren van de financiën van de gemeente is een ware uitdaging, zeker in deze onzekere tijden. Financiën staan onder druk bij inwoners, bedrijven en overheden. In veel gevallen wijzen we naar de overheid in onzekere tijden. Dat is degene die alles moet oplossen. Dat hebben we de afgelopen jaren ook gezien; compensatie hier en compensatie daar. U kent de stelregel van mijn fractie: gratis geld bestaat niet, ook niet bij het Rijk. Wat ons betreft kan het ook niet eeuwig door doorgaan en zal ook bij de gemeente daar een grens aan moeten zijn. Wij denken ook dat een hoop extra doen, als gemeente, in sommige gevallen ook contraproductief kan werken. Dan denken we bijvoorbeeld aan het vergoeden van dierenartskosten. We kunnen aan de ene kant heel trots zijn op de verruimde kwijschelding van de afvalstoffenheffing, maar mijn fractie constateert ook dat er vrij weinig mensen volledige afvalstoffenheffing betalen en dat houdt dus ook in dat een heel groot aantal inwoners van onze gemeente heel veel afvalstoffenheffing betalen. Dat maakt wel dat het wonen in onze gemeente in ieder geval erg duur wordt.

01:54:58

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): We hebben de financiën van de gemeente en de financiën van onze inwoners en ondernemers. Als we daarnaar kijken, zien we dat het slecht gaat met de financiën van onze inwoners. Wederom komt er een lastenverzwaring aan voor onze inwoners en voor onze ondernemers. Wat mijn fractie betreft past dat niet bij onze stad. Of het moet de ambitie zijn om de gemeente met de hoogste lasten van Nederland te worden. Wat mij betreft zijn we hard op weg om een onaantrekkelijke gemeente te worden voor bijvoorbeeld de middeninkomens. We kunnen zeggen dat dit college zorgt dat de huren niet verhoogd worden, maar dat gaat inderdaad over de sociale huur en er zijn een hele hoop mensen die daar niet voor in aanmerking komen. Dat zijn de mensen die met de torenhoge lasten geconfronteerd worden, die hun auto niet meer voor de deur kunnen zetten en die inderdaad op tal van terreinen met deze hoge lasten geconfronteerd worden.

01:55:45

Voorzitter: Interruptie SP.

01:55:47

De heer Brandenburg (SP): Ook als je particulier huurt, betaal je alleen afvalstoffenheffing en die gaat omlaag.

01:55:51

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Ja, dat is ongeveer één euro 20, toch. Dat maakt niet uit. Uiteindelijk betaal je veel meer dan de eigenlijke kosten op het moment dat je niet voor de kwijschelding in aanmerking komt, omdat er een heel groot gedeelte van onze inwoners in verhouding heel weinig of geen afvalstoffenheffing betaalt. Zoals ik net zei - bij de SP bestaat het misschien wel - in mijn wereld bestaat geen 'gratis geld'.

01:56:13

Voorzitter: U heeft een interruptie van GroenLinks.

01:56:16

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Dank u wel. Allereerst, het is gek om bij een lastenverlichting wel te doen 'het is maar zo weinig geld', maar bij iedere lastenverhoging te doen alsof je meteen failliet gaat. Wat ik mij afvraag, wij moeten de financiën op orde krijgen en alle lasten moeten omlaag. Oké, wat wil de VVD nu eigenlijk?

01:56:38

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Oh, ik weet niet waar u gehoord heeft dat ik heb gezegd dat alle lasten omlaag moeten. Ik heb gezegd: "We zijn hard op weg om een hele dure gemeente te worden". Ik heb helemaal niet gezegd dat alle lasten omlaag moeten.

01:56:48

Voorzitter: Vervolg GroenLinks.

01:56:51

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Oké, wellicht heb ik dat verkeerd begrepen en misschien bedoelde de VVD 'we zijn hard op weg om de duurste gemeente te worden' als compliment. Ik vatte het per ongeluk op als iets waar de VVD niet blij mee was en waarmee geïmpliceerd werd dat we dat niet moesten doen. Als de VVD echter zegt: "Nee, sorry dat bedoelde wij niet en de lasten zijn prima zoals ze zijn", dan neem ik dat uiteraard terug.

01:57:12

Voorzitter: VVD.

01:57:13

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Ik heb gezegd dat wij op weg zijn om de gemeente te worden met de hoogste lasten. Dat is een feitelijke constatering. U kunt die ranglijst zien. Ik zeg niet dat alle lasten omlaag moeten. Ik zou het een heel goed punt vinden, als wij de lasten van onze inwoners gaan verlagen.

01:57:30

Voorzitter: Een vervolgvraag van GroenLinks.

01:57:31

De heer Van Hoorn (GroenLinks): In dat geval zijn we natuurlijk weer terug bij mijn eerste vraag. Wat wil de VVD zelf?

01:57:36

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Ik denk dat wij heel goed moeten kijken hoe wij de lasten kunnen verlagen en onze investeringen ietwat kunnen temperen. Daar kom ik in het vervolg van mijn betoog op.

01:57:46

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Wat mijn fractie betreft, zijn we hard op weg om een enorm onaantrekkelijke gemeente te worden voor de middeninkomens. Zij worden geconfronteerd met hoge lasten, terwijl ze nergens een beroep op kunnen doen en wel bijvoorbeeld gewoon hun dierenarts zelf moeten betalen. Juist deze mensen zijn de kurk waar onze samenleving op drijft. Zij vormen de besturen en vrijwilligers van de sportverenigingen en de scholen. Wat de VVD betreft, koesteren we deze inwoners en zorgen we dat deze ook in onze gemeente kunnen wonen, werken en

recreëren. Dat doen we niet met deze hoge gemeentelijke lasten. Ik zou graag van het college willen horen hoe we voor deze inwoners ook een aantrekkelijke gemeente willen blijven.

01:58:27

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Ten aanzien van de gemeentelijke financiën en de aanbevolen ratio's kiest dit college, net als het vorige college, ervoor om de aanwijzing van de accountants om grotere buffers en de risicovolle solvabiliteit, zoals mijn collega van Student en Stad ook heeft genoemd, als een politieke keuze te beschouwen. Het zal u niet verrassen dat mijn fractie daar wat anders naar kijkt. Ik sluit me dan ook graag aan bij de zorgen die Student en Stad heeft aangegeven in de woordvoering en ook in de interruptie bij GroenLinks.

01:58:56

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Het ravijnjaar van 2026 is natuurlijk zorgelijk en samen met andere partijen maken wij ons daar ook zorgen over. Ik hoop dat een nieuw kabinet daarin een andere keuze maakt. In ieder geval prijs ik mij gelukkig dat ik met een aantal anderen daar ook opmerkingen over heb gemaakt ten aanzien van het verkiezingsprogramma van de VVD, dus ik verwacht ook van mijn partij dat we daarin andere keuzen gaan maken. Het zal afhangen van datgene wat er komende periode gaat gebeuren. Naast de financiën baren de ambities mijn fractie ook grote zorgen. We hebben torenhoge ambities en het lijkt of het college geen keuze wil maken.

01:59:33

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Mijn fractie heeft in het voorjaarsdebat gevraagd of het allemaal door kon gaan en of keuzes maken niet noodzakelijk is, maar dat was vooral niet aan de orde. Nu zien we een overzicht van strategische investeringsprojecten. Nu, ik denk dat elke controller, bij welke onderneming dan ook, niet met een dergelijk lijstje hoeft te komen. Het is een lijstje met woorden, waarbij niet staat wanneer het gedaan wordt. Ze zijn niet op geld gezet en er zit geen omschrijving bij. Hoe kunnen wij dan kijken wat het is? De wethouder spreekt over een agenda, dus ik dacht, ik weet vast niet wat een agenda is. Ik heb even opgezocht wat een agenda is in De van Dale. Het is een boekje, waarin je aantekent wat je op een bepaalde dag te doen hebt. Ook dat heb ik helemaal niet gezien. Ik heb geen planning gezien. Ik snap niet dat mijn collega's het hier hebben over een agenda. Als zij andere stukken hebben gezien, hoor ik dat ook heel graag.

02:00:23

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Mijn fractie heeft in ieder geval behoefte aan een echte investeringsagenda en daar heeft mijn fractie in het voorjaarsdebat ook om gevraagd. Wij zouden graag een gesprek willen hebben over hoe het één zich verhoudt tot het andere. Ik ben blij met de oproep van mijn collega van Student en Stad, dat we ook zouden moeten kijken naar wat de investeringen betekent voor de ratio's. Zoals ik ook in het voorjaarsdebat heb aangegeven, als we dan bijvoorbeeld kiezen voor de nieuwbouw van het muziekcentrum Kardinges...

02:00:48

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Muziekcentrum Kardinges, dat is wel heel bijzonder. Als we kiezen voor een nieuw muziekcentrum...

02:00:54

Voorzitter: Graag een afronding.

02:00:55

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Bijna. Kiezen we dan impliciet niet voor Kardinge? Daarnaast maken wij ons grote zorgen over de risico's die onze gemeente neemt door de publieke regie te versterken. Een eigen woonbedrijf en een eigen energiebedrijf zijn dingen die wat mijn fractie betreft niet hoeven. Ook daar heb ik de Van Dalen op nageslagen. Regie betekent namelijk niet alles zelf doen. Regie betekent coördinatie, sturing en leiding en dat lijkt mijn fractie bij uitstek een gemeentelijke taak. Omwille van de tijd zal ik het hierbij laten.

02:01:30

Voorzitter: Volgende woordvoering. D66.

02:01:34

De heer Lo-A-Njoe (D66): Dank u wel, Voorzitter. Voorzitter, we delen veel van de ambities en doelen van dit college. Een substantieel deel is een voortzetting van staand beleid, waar we zelf ook mede invulling aan hebben gegeven. Klimaat, duurzaamheid, wonen en kansengelijkheid zijn ambities waar we elkaar grotendeels in kunnen vinden. Echter, tegelijkertijd zien we dat Groningen er financieel niet goed voorstaat. Dat komt zeker niet alleen maar door Den Haag. Het helpt ook niet om maar te blijven wijzen naar Den Haag, want je loopt namelijk ook nog het risico dat je straks naar jezelf wijst, zeg ik dan tegen de coalitie. De accountant was daarbij in zijn toelichting heel duidelijk, mijn collega van de VVD heeft daar ook al aan gerefereerd. De fractie van GroenLinks vindt blijkbaar de financiële gezondheid van de gemeente een bijzaak, maar gelukkig zien we dat dit college onze zorgen over de financiën wel deelt. Ook het college schrijft in haar begroting dat zij de solvabiliteitsratio, die rond de 19 procent schommelt - en inderdaad een klein beetje omhoog gaat, meneer Brandenbarg - te laag vindt. Zij heeft dan ook 20 procent als doel voor ogen.

02:02:27

Voorzitter: Interruptie van GroenLinks.

02:02:29

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Dank u wel, Voorzitter. Het is natuurlijk enigszins een uitgelokte interruptie, dat erken ik direct. Wie denkt D66 dat hier de begroting vaststelt met zijn allen? Zal dat de raad zijn, waarin GroenLinks bijvoorbeeld - die fractie die dat niet wil - de grootste partij is of is dat het college?

02:02:44

Voorzitter: D66.

02:02:46

De heer Lo-A-Njoe (D66): Volgens mij is dat een hele makkelijke vraag om te beantwoorden. Dat doen wij, maar het voorstel wordt gemaakt door het college. Ik hoor toch een verschil in de toon als het gaat over de financiële positie vanuit het college ten opzichte van wat ik bijvoorbeeld vanuit de fractie van GroenLinks hoor.

02:03:00

Voorzitter: Vervolg GroenLinks.

02:03:02

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Nee, ik geloof het wel.

02:03:03

Voorzitter: Oké, D66.

02:03:05

De heer Lo-A-Njoe (D66): Fijn dat de heer Van hoorn het gelooft. In de begroting van 2023 was de verwachte ratio van het weerstandsvermogen voor 2026 nog 137 procent en we zien in deze conceptbegroting dat die steeds verder daalt richting 108 procent. Mijn fractie is van mening dat we daarmee te scherp aan de wind dreigen te varen en we proeven dus ook dat het college dat ook niet verder wil laten zakken. De zorgen voor de toekomst van het college zijn wat ons betreft een gedeelde zorg. Daarom vinden we het een verstandige keuze van het college om te kiezen voor een investeringsagenda, waarmee grote investeringen in tijd kunnen worden geprioriteerd en getemporeerd. De crux zit uiteraard wel in de keuzen die we daarin dan met elkaar gaan maken.

02:03:44

De heer Lo-A-Njoe (D66): We vragen ons eveneens af of bij de negatieve scenario's, die er ook liggen, een investeringsagenda toereikend is. Op meerdere plekken in de begroting wordt namelijk ingegaan op de gevolgen van onder andere de korting op het gemeentefonds, de hoge inflatie, kostenstijgingen door energieprijzen en loonkostenstijging en renteontwikkelingen. Deze zaken beïnvloeden het financieel meerjarenperspectief nadrukkelijk en substantieel en dit leidt, naast de toename van kosten, tot verschillende risico's zoals beschreven in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'. Met name het risico dat de rijksoverheid na de aanstaande verkiezingen niet, zoals het college verwacht, met 22 miljoen structureel zal bijspringen door de landelijke korting op gemeentefonds te halveren, vinden wij echt een groot risico. Gaat een kabinet Timmermans Eén of Omtzigt Eén inderdaad dat ravijn dichteren? Kunnen we dat verwachten? Vandaar dat wij in de eerste termijn al aan het college vroegen, welke scenario's het college in dat geval voor ogen heeft. Ik heb alleen niet het idee dat we daar echt een duidelijk antwoord op hebben gekregen.

02:04:43

De heer Lo-A-Njoe (D66): Is de investeringsagenda in dat geval een toereikend middel volgens het college? Of is het college dan ook bereid om andere ambities en activiteiten, niet die niet behoren tot de kerntaken van de gemeente te heroverwegen? *Voorzitter,* we vragen ons ook af of met het labiele financiële perspectief van de gemeente het college wel goed in gesprek is met haar toezichthouder, de provincie? We horen graag van het college hoe en of het gesprek met de provincie plaatsvindt over de financiële positie van onze gemeente.

02:05:08

Voorzitter: Er is een interruptie van de SP.

02:05:10

De heer Brandenburg (SP): *Voorzitter,* ik deel de wens van D66 om eens een kabinet zonder D66 te hebben. Laat ik daarmee beginnen. Twee, als u zegt, dat is ons te scherp aan de wind en we geloven niet dat die korting gehalveerd wordt: hoeveel

moet er dan volgens u nu in de begroting opgenomen worden en wat schrapt u weg? Het CDA heeft nog het lef om een tegenbegroting te maken. U loopt hier een beetje gratis te kletsen.

02:05:31

Voorzitter: D66.

02:05:33

De heer Lo-A-Njoe (D66): Nou, dat ben ik uiteraard niet met de heer Brandenburg eens. Waar het om gaat, is dat we ons zorgen maken en dat we die zorg ook uitspreken. De heer Brandenburg vraagt hier eigenlijk, wilt u even een tegenbegroting op tafel leggen? Die heb ik niet gemaakt, dus die kan ik hier ook niet zomaar op tafel leggen.

02:05:49

Voorzitter: Vervolg SP.

02:05:51

De heer Brandenburg (SP): Nee, de heer Brandenburg vraagt aan D66: als u dit te scherp aan de wind vindt, hoeveel moet er dan bij en wat moet er dan af? U als raadslid bepaalt hier toch de begroting? Ik vraag gewoon wat de keuzen van D66 zijn.

02:06:05

Voorzitter: D66.

02:06:07

De heer Lo-A-Njoe (D66): Kijk in ons verkiezingsprogramma en dan ziet u de keuzen daar terug. Ik ga nu niet hier een miniversie van een tegenbegroting op tafel leggen. Ik kan wel zeggen dat een deel van de oplossing - want daar wil de heer Brandenburg heen - ligt in de houding die de gemeente heeft, bijvoorbeeld in het aangaan van partnerschappen met onze ondernemers en maatschappelijke organisaties om zo de risico's te delen. In plaats van het credo, wat we toch wat te vaak horen, we doen alles zelf of we 'doan' het zelf, doen wij het liever samen. Daar is dan echter wel een andere houding voor nodig, want we hebben daarvoor onze ondernemers en maatschappelijke organisaties hard nodig. Door de invoering van een reclamebelasting, waar we het later vandaag uitgebreid over zullen hebben - met name de manier waarop het gegaan is - vervreemden we ondernemers en maatschappelijke organisaties van ons, terwijl we die hard nodig hebben. Wat ons betreft gaat dat van tafel, maar nogmaals, daar hebben we het later vandaag over. Daarnaast, het tweede voor de heer Brandenburg en anderen. Deze coalitie heeft in haar onmetelijke wijsheid besloten dusdanig veel wethouders aan te stellen dat ze niet eens pasten in het gerenoveerde stadhuis, maar heeft blijkbaar niet goed nagedacht over de vraag of en hoe een wethouder eiwittransitie tot concrete resultaten zou moeten kunnen komen. Bijna twee jaar na de start is er nog nauwelijks iets bereikt op dit vlak en stelt het college voor dat we gaan nadenken over een visie op de eiwittransitie en vraagt zij extra middelen om daar mensen aan toe te voegen. WE vinden het echt wel voldoende...

02:07:28

Voorzitter: Er is een interruptie van GroenLinks.

02:07:31

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Dank u wel, Voorzitter. Ik heb echt een tijdje gewacht, hoor. Ik heb het net bij de VVD geprobeerd en een collega van de SP probeerde het net ook. Het is makkelijk om alleen maar te zeggen, dit is niet goed, dat is te veel en hier is niet over nagedacht. Het is aan ons als raad om te bedenken wat je dan wel wil. Mijn vraag is wat wil D66 dan wel met deze gemeente en waarvan gaan we dat betalen? Zou dat niet uw politieke rol moeten zijn, in plaats van alleen maar te roepen wat het college allemaal verkeerd doet?

02:07:59

De heer Lo-A-Njoe (D66): Mijn rol is ook om het college te controleren en om kritiek te uiten op een raadsvoorstel. Ik heb ieder geval twee dingen genoemd. Over het aantal wethouders heb ik wat gezegd en daarnaast heb ik ook aangegeven dat wij veel meer de hand uit moeten gaan reiken naar onze ondernemers en maatschappelijke organisaties en dat daar ook winst te behalen is door dingen samen te doen in plaats van alles naar ons toe te trekken en alles zelf te willen doen.

02:08:20

Voorzitter: Een korte vervolgvraag GroenLinks en daarna verder met de woordvoering.

02:08:23

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Dank u wel. Met een wethouder minder hebben we 130.000 euro bespaard en daarnaast gaan we meer in overleg met ondernemers. Fijn. Hoe gaan we nog steeds minder scherp aan de wind zeilen en hoe lossen we dat op? Met die 130.000 euro zijn we er namelijk niet.

02:08:37

De heer Lo-A-Njoe (D66): Het gaat om meer dan 130.000 euro, want het gaat over meerdere jaren. Volgens mij klopt dat dus niet helemaal. Wat mij betreft gaan wij meer samen doen met onze maatschappelijke partners. Ik ben heel erg bang dat met de manier waarop we nu optrekken de samenwerking echt bemoeilijkt raakt.

02:08:57

De heer Lo-A-Njoe (D66): Dan enkele opmerkingen over dienstverlening en ICT. Opmerkingen die al gemaakt zijn door onder andere GroenLinks en Partij voor de Dieren over het aandeel van vrouwen in leidinggevende posities en de zorg die geuit werd over institutioneel racisme in de ambtelijke organisatie delen we. Dat geldt ook voor opmerkingen van de VVD over de vrees dat we als gemeente onaantrekkelijk beginnen te worden voor middeninkomens. Die hebben we echt keihard nodig en zij hebben het door de hoge woonlasten in deze gemeente absoluut niet makkelijk. Daarnaast zijn we blij dat het afgelopen jaar uitvoering is gegeven aan de ethische commissie Data en Technologie. We zijn blij om te lezen dat er uitvoering wordt gegeven aan onze motie omtrent sensoren en algoritmeregister en dat er wordt geïnvesteerd in opleidingen voor medewerkers. Het blijft namelijk belangrijk dat de gemeente bij blijft bij de razendsnelle ontwikkelingen op het gebied van ICT en met name ook kunstmatige intelligentie.

02:09:52

De heer Lo-A-Njoe (D66): Zo verwacht de gemeente dat robotisering, kunstmatige intelligentie en data-analyse een grotere rol gaan spelen binnen de gemeentelijke

administratieve processen. Wij zouden graag willen zien dat de gemeente samen met de ethische commissie een visie en aanpak ontwikkelt voor het inzetten van nieuwe technologie, waaronder AI. Daarmee heb ik denk ik voor nu de belangrijkste dingen gezegd. Als laatste wil ik nog wel wijzen op de opmerking van de accountant over de huidige opzet van de begroting. Die is te gedetailleerd binnen de deelprogramma's, terwijl de informatie op programmaniveau tegelijkertijd erg beperkt lijkt te zijn. We zijn in gesprek over ontwikkeling van betere indicatoren, maar mijn fractie mist in de begroting regelmatig de concrete uitwerking van geformuleerde doelen op programmaniveau. Dat zouden we graag beter zien en dat kan onder andere door die indicatoren. Dat was het voor nu.

02:10:44

Voorzitter: Volgende woordvoering, PVV.

02:10:49

De heer Ram (PVV): Voorzitter, dank voor het woord. Een begroting waar de keuzen nog niet worden gemaakt. Dat is een samenvatting die treffend is volgens mij. Er zijn enorme risico's op dit moment. De grondexploitatie bijvoorbeeld in Meerstad in het bijzonder hebben wij als PVV hele grote zorgen over. De vraag is aan het college of en wanneer er een probleem kan ontstaan bij Meerstad, waarbij we weer moeten bijstorten. Dat is volgens mij één van de grote olifanten in deze kamer. Daarnaast ook de status van het onderhoud van het gemeentelijk vastgoed. Er zijn grote achterstanden. Wat zijn daar de kosten van? Dat is totaal onbekend. Ravijnjaar 2026, die 22 miljoen die nu staat ingeboekt. Om duidelijk te maken, het probleem is natuurlijk groter als er geen geld komt uit Den Haag. Daar maken we ons natuurlijk ook grote zorgen over.

02:11:52

De heer Ram (PVV): Daarnaast ook nog een keer de grote tekorten op het sociaal domein. We zien wel meer geld naar het sociaal domein, maar als je het bij elkaar optelt gaat er nu al dertien miljoen structureel extra naar het sociaal domein. Dat is met name de zorg. We zien geen ambitie om dat daadwerkelijk op te lossen of überhaupt een begin van een analyse daarvan. Dat betekent dat daar ook een groot risico is en dan komt er nog natuurlijk...

02:12:17

Voorzitter: Daarvoor een interruptie van de ChristenUnie.

02:12:22

De heer Rebergen (ChristenUnie): Dank u wel, Voorzitter. Wij zijn er juist heel trots op dat we bijpassen in het sociaal domein, want daarmee kunnen we de ondersteuning geven aan de inwoners die zij nodig hebben. De heer Ram geeft aan dat hij nog niet het begin ziet van een oplossing om daaraan te werken. Echter, als we toch kijken naar discussies in het sociaal domein - waar we het steeds over hebben - over preventief werken, bijvoorbeeld via de basis jeugdhulp, dan zijn we toch bezig om te kijken hoe we dat beter in toom kunnen houden? Hoe kunnen we beter indicatieloos in de jeugdhulp werken, zodat we niet in de zware jeugdhulp terechtkomen, maar dat lichter kunnen oppakken om zo kosten te besparen.

02:12:57

Voorzitter: De PVV.

02:12:58

De heer Ram (PVV): Ik zie daar nog steeds geen begin. We moeten nu zo een beetje acht miljoen bijstorten bij de jeugdzorg. Als je daar wil gaan sturen op de effectiviteit, dan moet je ook kijken hoe de WIJ zelf functioneert. Ik heb hele grote zorgen over de WIJ en hoe de WIJ functioneert. Zeker als het gaat om indicatiestelling en de achterstanden die ze daar hebben. Ik denk, hebben we er wel goed aan gedaan om de WIJ in een stichting te stoppen zo op afstand van de gemeente? Dat zijn een aantal vragen waar wij mee zitten. Is dat nu wel op een efficiënte manier vormgegeven, zeker als je de salarisstijgingen ziet die daarin zitten? We willen het college uitdagen om na te denken over een analyse op het gebied van zorg en daar naar een alternatieve agenda te kijken, want je moet ook keuzen durven maken over welke zorg ga je leveren en welke niet. Op dit moment gebeurt dat niet. Dat is, denk ik, antwoord op uw vraag.

02:14:00

De heer Ram (PVV): Dan wil ik graag verder met mijn betoog, Voorzitter. In de strategische agenda wordt twee en een half miljard wat in de boeken staat op de lange baan geschoven. Dat snap ik ook wel, want er is geen geld in de begroting. We hebben daar echter wel een aantal vragen over. Als het gaat over Kardinging, voor ons als PVV is het ondenkbaar dat er geen schaatsbaan is. Als het gaat om prioriteitstelling en keuzen maken, dan kiezen wij wel degelijk voor Kardinging, om daar gelijk duidelijkheid over te geven. De andere kant van het verhaal is de vraag die meneer Jonkers oproept: kun je ook nog rendement creëren in zo een nieuw Kardinging? Een energiecentrale en verdienmodellen. Denken in rendement mis ik toch echt in dit college. Als het gaat over bijvoorbeeld de vervanging van de Oosterpoort...

02:14:53

De heer Ram (PVV): Niet onze prioriteit voor de duidelijkheid, want dat vinden wij toch weer zo een prestigeproject. Als je gaat kijken naar een andere locatie, wat doe je dan met de oude locatie? Kan je daar niet woningbouw creëren of rendementen organiseren waaruit je dan de kapitaallasten betaald voor een nieuwe poort? Graag een reactie van het college.

02:15:14

De heer Ram (PVV): Dat geldt ook voor MartiniPlaza en de gebiedsontwikkeling daaromheen. Kun je niet bijvoorbeeld kijken naar een hotel en opbrengsten uit woningbouw in samenspraak met MartiniPlaza? Dat is een aantal zaken die je volgens mij kunt bedenken en hoe je daar verdieneffecten kunt creëren. Ik hoor het college daar niet over en zie alleen een strategische agenda waar op dit moment geen keuzen worden gemaakt. Daarna sparen. Ja, dat is verstandig, maar elf miljoen in een spaarpot is incidenteel geld en in alle eerlijkheid, de afschrijving van de Oosterpoort, MartiniPlaza en Kardinging zijn al decennia niet meegenomen. Al 40 jaar lang leven we op de pof. De vraag is: gaat het college dan ook voor al die investeringen die er zijn ook afschrijvingen creëren en dat vervolgens sparen voor de komende 40 jaar? Dat is namelijk een duurzaam financieel beleid.

02:16:14

De heer Ram (PVV): Voor elke 100 miljoen die je op dit moment namelijk leent, moet je drie tot vier miljoen extra kapitaallasten rekenen. Bij twee en een half miljard is dat

90 tot 120 miljoen aan kapitaallasten per jaar, als je het allemaal zou willen realiseren. Dan heb je nog een ravijnjaar met 22 miljoen minimaal. Als je even die 90 miljoen neemt als uitgangspunt zit je toch zo een beetje met 110 miljoen, die je moet invullen de komende jaren. Dan heb je een schamele elf miljoen incidenteel geld, maar daar ga je het niet mee redden. Zeker niet gezien de grote onzekerheid economisch, politiek en geopolitiek naast de rentestijgingen die er mogelijk nog aan zitten te komen. Op dit moment worden er geen keuzen gemaakt, maar je zou toch moeten kijken naar bezuinigingen vinden wij. Als je aan ons vraagt welke keuze bijvoorbeeld gemaakt zou moeten worden, bezuinig dan op cultuur. Dat is één ding. Of de eiwittransitie, die hoeft voor ons helemaal niet.

02:17:18

De heer Ram (PVV): De duurzaamheidsambities vinden wij onnodig en overbodig en ook die klimaatinvesteringen die worden gedaan, zijn niet op geld gezet. Bij de prestatie- afspraken, besproken met de woningcorporaties, werd duidelijk dat elke 100 euro één euro aan cashflow oplevert. Even nadenken, elke 100 euro investering in duurzaamheid levert één euro cashflow op voor een woningbouwcorporatie. Dat is voor de gemeente Groningen niet anders. Je kunt een denkbeeldige winst en een CO2-boekhouding opnemen, dat je iets doet voor het klimaat, maar dat geld ben je vervolgens wel kwijt. Ik zie helemaal niet dat het op geld gezet wordt. Ook aan het college de uitdaging om eens op geld te zetten wat nu de echte investeringen zijn die u als college wil gaan doen tot 2035, want dan kunnen we ook een afweging maken in verhouding met die strategische agenda. Daarbij hebben wij uiteraard een andere prioriteitsstelling, zoals meer investeren in veiligheid en ontlasten van burgers en wij hebben zorgen over de middenklassen. Voorzitter, ik kan nog wel even doorgaan, maar ik houd het hierbij.

02:18:34

Voorzitter: Graag tot een afronding of was dit het? Helemaal goed. Dan gaan we door naar de volgende woordvoering van de Partij van de Arbeid.

02:18:41

De heer Van Veen (PvdA): Voorzitter, dank voor het woord. Vooraf nog een korte opmerking over dienstverlening. Ik was vooraf bang dat dit totaal zou ondersneeuwen in deze sessie over Financiën, maar gelukkig viel dat mee. Ik vind dat ook fijn, want het is echt belangrijk. Goede dagelijkse dienstverlening, verenigingen die vergunningen aanvragen voor een evenement, mensen met een zorgvraag die bij het Wmo-loket komen of trotse ouders die een kindje komen aanmelden. Het is essentieel dat dit contact goed geregeld is en toegankelijk voor iedereen. Ook voor de mensen die cash willen betalen, ook de mensen die liever face to face willen spreken of juist die mensen die dat via internet willen doen. Het doet mij goed dat veel partijen over begonnen en ik roep het college op om hier ook aandacht voor te blijven houden het komende jaar.

02:19:23

De heer Van Veen (PvdA): Dan de financiën. Voorzitter, als ik eerlijk ben, ik heb overwogen om ook vanochtend precies dezelfde woordvoering als vorig jaar te doen. Een woordvoering, waarin ik betoogde dat de lage solvabiliteit niet ideaal is, maar geen probleem aangezien ons weerstandsvermogen hoog is en aangezien er veel maatschappelijke bezittingen tegenover staan. Bovendien betoogde ik toen, wat ik nu

nog steeds denk, dat de structurele exploitatieruimte hoog is of terwijl we hebben ruimte om met onvoorziene omstandigheden om te gaan. Een woordvoering die ik had kunnen herhalen, omdat het ook voor 2024 nog steeds geldt. Dat leek me wat saai, dus ga ik in plaats daarvan focussen op twee dingen, namelijk het financiële ravijn en de strategische investeringsagenda.

02:20:06

De heer Van Veen (PvdA): Ten eerste het ravijn. Het is al veel genoemd, maar helaas heeft ook dit demissionaire kabinet op de laatste Prinsjesdag nog niet laten zien dat ze echt oog hebben voor de financiën van decentrale overheden. We hebben nu wel twee moties, dus er zit hopelijk wat aan te komen, maar in de tussentijd moeten we nog wel bedenken hoe we omgaan met het ravijn van 2026. Wat de PvdA betreft, is het belangrijk om als gemeente daarbij geduld te hebben. We hebben het nu over de begroting voor 2024. Volgend jaar zitten we hier om te spreken over die van 2025 en pas het jaar daarop zullen we het over 2026 hebben. Tussendoor zal nog een landelijke coalitie gevormd worden en zal dus duidelijk gaan worden wat het gemeentefonds gaat doen. Dan gaat ook blijken of er überhaupt een ravijn gaat zijn of dat het misschien afgewend is of deels afgewend is en dus in mindere mate aanwezig is. Mijn fractie roept het college op om tot de coalitieonderhandelingen afgerond zijn nog niet als het ware te gaan rijden met de handrem erop.

02:20:59

De heer Van Veen (PvdA): Blijf dus investeren in deze structurele systeemveranderingen die dit college wil bereiken voor de inwoners, het armoedebeleid met een focus op preventie en niet het plakken van pleisters, het eerlijke energiebeleid voor mensen om de verschillen financieel te verkleinen en ons klaar te maken voor de eenentwintigste eeuw of het woonbeleid voor mensen om veilige gemeenschappen te creëren. Zo kan ik nog wel even doorgaan. Kortom, college, blijf komend jaar doorgaan met dit belangrijke beleid, zoals dit in ons coalitieakkoord verwoord is.

02:21:29

De heer Van Veen (PvdA): Ik had heel veel interrupties verwacht, want ik was van plan om als eerste te gaan, maar volgens mij zijn we ondertussen een beetje murw gebeukt met elkaar en dat is helemaal prima.

02:21:36

De heer Van Veen (PvdA): Dan mijn tweede punt, de strategische investeringsagenda. Mijn fractie was...

02:21:42

Voorzitter: U heeft toch wat uitgelokt. VVD.

02:21:44

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Ik wil zo graag weten welke agenda u gezien heeft. Heeft u een ander stuk dan ik?

02:21:50

Voorzitter: PvdA.

02:21:51

De heer Van Veen (PvdA): Nee, ik heb precies hetzelfde stuk gehad, als u. Inderdaad kan ik me vinden in dat de term 'strategische investeringsagenda' misschien een gek gekozen term is. Belangrijker is volgens mij en daar ging ik ook naartoe, dat het goed is dat we nu wel naar die langetermijnprojecten gaan kijken die zulke grote weerslag op onze begroting hebben. Periodiek en ook nu gaan we daarnaar kijken.

02:22:12

Voorzitter: Vervolg VVD.

02:22:13

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Bent u het dan met mijn fractie eens dat, als wij daar enigszins serieus naar willen kijken, dat we niets hebben aan Ring West, dat we niets hebben aan Meerstad Noord en niets hebben aan het woord 'Meerstad', want dat is een taalkundig iets. Een investeringsagenda...

02:22:28

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Met investeren zetten we van alles op geld. Dat doen we hier allemaal. Wat moet ik nu met Meerstad Noord als er niet een bedrag achterstaat. Wat moet ik nu met al die 'teksten' die daar staan? Hoe kunnen we dat wegen?

02:22:42

Voorzitter: PvdA.

02:22:43

De heer Van Veen (PvdA): Ik vind het moeilijk, want ik ben niet degene die de agenda geschreven heeft. Dat als disclaimer, maar hoe ik het persoonlijk...

02:22:50

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): U zegt dus wel...

02:22:50

De heer Van Veen (PvdA): Ik ga wel antwoord geven, mevrouw...

02:22:53

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): U bent er wel blij mee?

02:22:53

De heer Van Veen (PvdA): Daar was ik ook mee bezig. Ik ben er blij mee, want wat volgens mij gedaan zou moeten worden - en dat is helaas niet standaard in overheidsland - is dat je dus vaker naar die grote projecten kijkt. Ook Meerstad Noord staat natuurlijk wel in de boeken nu en daar doen we al wat aan. Het goede van deze actie is dat we nu voor deze vier - volgens mij gaan we de komende jaren meer doen en volgens mij komt daar ook het woordje 'agenda' vandaan - gaan kijken of het niet slimmer, beter of anders kan in plaats van zeggen: "We hebben ooit Meerstad Noord gezegd, let's go en we gaan de komende tien jaar er niet naar kijken". Volgens mij is dat het verschil van dit college en is dat deze actie geweest. Ik denk inderdaad dat dit een goede actie geweest is. We zijn echter aan het begin van die actie. Er worden nu verkenningen uitgevoerd op vier onderwerpen. De insprekers hebben al laten zien dat dit enorm leeft. We krijgen ook andere contacten vanuit de samenleving en ik wil het college ook oproepen om die hand te accepteren en die

kans ook te grijpen. Gebruik die kans dat we nu horen van de schaatsers hoe zij mee willen denken om toch die schaatsbaan in Kardinge te behouden.

02:23:52

De heer Van Veen (PvdA): Diezelfde gesprekken kunnen we ook gaan doen rondom cultuur en kunnen we ook gaan doen over MartiniPlaza. Ik wil niet het gras voor mijn collega-woordvoerders wegmaaien en zij zullen hier later vandaag nog uitgebreid op terugkomen. Dat was mijn woordvoering en hopelijk zijn we toch een beetje ingelopen.

02:24:08

Voorzitter: Toch nog één interruptie van Partij voor het Noorden en daarna gaan we naar de woordvoering van de Stadspartij.

02:24:15

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Er wordt steeds gesproken over een ravijn en dat is best interessant, maar er is ook nog een berg. Student en Stad schetste dat heel mooi. Door die investeringsagenda van misschien wel twee miljard, de stijgende rente daaraan gekoppeld en de financieringslast is het dus niet enkel een ravijn waar je op af gaat - afgezien van de korting die er komt - maar is het ook nog een berg waar je op moet klimmen. Dan ben ik toch wel benieuwd hoe de PvdA denkt dat we die berg, met alle kennis die daarover bij deze spreker is over bergbeklimmen, zouden moeten beklimmen. De basis is er nu, die strategische agenda. Echter, zoals al gezegd, er is geen agenda aan gekoppeld, er zijn geen bedragen aan gekoppeld en er zijn nog geen scherpe keuzen gemaakt. Hoe ga je die berg beklimmen?

02:25:10

Voorzitter: PvdA.

02:25:10

De heer Van Veen (PvdA): Dank voor de woorden over bergen. Inderdaad, daar houd ik heel erg van. Volgens mij is dit dus precies wat we nu aan het doen zijn. We gaan namelijk kijken of die berg van die investeringen een hoge berg is of dat je het juist uitsmeert, doordat je dus die financieringslasten...

02:25:24

De heer Van Veen (PvdA): Dat het op een andere manier een berg gaat worden. Op diezelfde manier zullen we ook naar dat ravijn moeten kijken. Een ravijn impliceert dat je naar beneden gaat en weer heel hard omhooggaat. Zoals we weten, misschien gaan we helemaal niet omhoog en misschien is het helemaal...

02:25:36

De heer Van Veen (PvdA): Volgens mij is het een goede vraag en is dit precies wat tijdens deze verkenning de komende maanden gedaan wordt. Ik ga er ook vanuit...

02:25:44

De heer Van Veen (PvdA): Op het moment dat u zegt: "Daar moeten we het college toe oproepen en daar zijn zij zich niet genoeg van bewust", dan deel ik die oproep potentieel. Ik ga ervan uit dat zij dus aan ons inzichtelijk gaan maken hoe ze met die bergen omgaan. Ik heb er wel vertrouwen in dat dit wel moet kunnen en ik zie vooral het belang van het feit dat we die investeringen gaan doen.

02:26:03

Voorzitter: Dan gaan we nu naar de woordvoering van de Stadspartij.

02:26:08

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Dank u wel, Voorzitter. Ik heb nu het gevoel, alsof ik op een berg sta en het beloofde land zie, maar of we dat gaan bereiken vraag ik mij af met de financiële positie van deze gemeente. Voorzitter, ik wil graag beginnen met de strategische investeringsagenda, want ik ben het wel met mevrouw Jacobs eens dat er nog heel weinig op geld is gezet. Het is leuk dat we een lijstje hebben, maar er worden geen bedragen genoemd per project en we maken ook nog niet echt een keuze. Misschien is het ook wel logisch. Ik vond de woorden van de heer Van Hoorn toch wel weer wat realistischer dan bij het voorjaarsdebat en weer wat realistischer dan vorig jaar bij de begroting. Het realisme bij GroenLinks over de financiën en ook bij dit college begint wel te stijgen. Ik snap ook wel dat je nu geen keuzen wilt maken, want dan moet je bezuinigen en dat kun je beter doorschuiven naar de volgende generatie en naar de volgende gemeenteraad. Dat ravijn is pas in 2027, als het komt, dus waarom zou je dan nu al wat strengere keuzen gaan maken?

02:27:08

Voorzitter: Een korte interruptie van GroenLinks.

02:27:10

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Dank u wel en ook bedankt voor de complimenten van de Stadspartij. Even met de betrekking tot die investeringsagenda. Desnoods noemen we het een tijdlijn of laten we dat hele woord 'agenda' vallen. Is de Stadspartij het met mij eens dat er in de stukken staat dat de verdere uitwerking volgt bij de voorjaarsbrief en dat het vervolgens wordt betrokken bij de begroting van 2025? Het is logisch dat de aankondiging van het idee niet af is en dat waar u en mevrouw Jacobs naar vragen wordt al aangekondigd in de brief zelf.

02:27:39

Voorzitter: De Stadspartij.

02:27:40

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Mevrouw Jacobs zegt nee en ik zeg ja, dat ben ik met u eens. Alleen, we zijn dan wel weer een jaar verder en het is niet zo dat er vanuit de gemeenteraad nooit eerder gevraagd is om iets meer in samenhang naar dingen te kijken. Achtentwintig projecten met een totale omvang van twee en een half miljard euro, als dat financiële ravijn of dat gat misschien een beetje gedicht wordt door een nieuw kabinet, dan hebben we het nog steeds maar over 22 miljoen euro. Dan kunnen we misschien een aantal dingen, waarvan we nu denken dat we die in de toekomst niet meer kunnen doen, misschien wel doen, maar dan hebben we nog steeds geen twee en een half miljard euro binnen. Wij hebben in elk geval geen glazen bol nodig om te zien dat dit niet allemaal kan doorgaan.

02:28:19

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): We zijn ook benieuwd of het college en misschien ook wel de coalitie het komende jaar in opmaat naar het voorjaarsdebat ook gaat voorstellen om met grote projecten te gaan stoppen of deze bij te stellen. Gaat de lijst nog langer worden? Of krijgen we voorstellen zonder

dekking, zoals bijvoorbeeld vorige maand bij de vaststelling van de Travertijnstraat. Blijven we strooien met visies met vergaande vergezichten die we vaststellen en vervolgens niet kunnen uitvoeren, omdat we geen geld hebben? Zoals bijvoorbeeld Sportcentrum Kardinge. Het moet allemaal iconisch, het moet groot, groter, grootst en dat gaat steeds vaker ten koste van de functionaliteit. Het doel moet niet het winnen van een architectuurprijs zijn. Het doel moet wat de Stadspartij betreft zijn dat we betaalbare en haalbare voorzieningen bouwen en in stand kunnen houden.

02:29:02

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Dit is misschien een wat technische vraag, maar als het college nu met die investeringsagenda ziet dat er risico's zijn, als we Kardinge langer uitstellen, van vijftien tot 20 miljoen op het moment dat die ijsvloer eruit valt, dan zou je toch verwachten dat we een voorziening gaan treffen om dat gat te kunnen opvangen. Het financiële beleid van de gemeente Groningen staat al jarenlang bekend als uiterst zorgwekkend, kwetsbaar en zwaar onvoldoende. Rente- en schuldaflossing vormt een aanzienlijk deel van de gemeentelijke uitgaven. Een torenhoge schuldenlast, waar de Groninger Kredietbank zijn vingers inmiddels bij aflikt. Wij hadden verwacht en dat heb ik ook al eerder gevraagd aan het college om iets meer leidend te zijn en iets meer daadkracht te tonen. Ja, die investeringsagenda...

02:29:52

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Ja, regie nemen...

02:29:53

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Op financieel beleid, inderdaad meneer Van Hoorn, mogen wij best wel als Stadspartij hopen dat het college wat meer regie en daadkracht toont, want dat is iets wat je als overheid in elk geval wel meteen kunt doen. We blijven namelijk één van de armste en tegelijkertijd duurste steden en gemeente van Nederland om in te wonen. Hoge woonlasten en middeninkomens komen steeds verder in de knel en die komen niet in aanmerking voor een nieuwe koopwoning. Dan meteen richting de heer Brandenburg: dat is niet alleen de schuld van de markt, daar hebben wij als gemeente Groningen zelf ook dingen in te doen en mogelijkheden om te sturen. Koopwoningen zijn inmiddels onbetaalbare in Groningen en die mensen die een koopwoning zoeken hebben niets aan een ruimhartig kwijtscheldingsbeleid.

02:30:42

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Het college moet wat ons betreft in actie komen en dus daadkracht tonen en scherpe keuzen maken om Groningen voor huidige en toekomstige generaties leefbaar te houden. Als we steeds langer wachten, raakt dat verder op de achtergrond. Niet in de slachtofferrol kruipen en uitsluitend Den Haag de schuld geven, maar ook zelf wat doen. Niet meer weggijken en doorschuiven van problemen. Laten we dat aan de Haagse politiek overlaten, want Groningen kan wat ons betreft veel beter. Ik heb volgens mij een interruptie van de heer Brandenburg.

02:31:12

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Dat mag niet van de voorzitter, dat scheelt. In 2027 loopt het tekort verder op. Hoe en of zich dat daadwerkelijk gaat voordoen, is afhankelijk van het Rijk. Ik denk dat er genoeg zorgen zijn geuit, waar ik

mij bij aansluit, over solvabiliteit en de financiële situatie van de gemeente Groningen. Wij vinden het toch wel een beetje jammer - laat ik dat voorzichtig uitdrukken en volgende week wat grootser uitdrukken - dat het college nog steeds een jaar wacht met het maken van echte duidelijke keuzen. Er zijn namelijk voldoende redenen om nu al scherp aan de wind te gaan zeilen. De structurele uitgaven, waar we op zouden kunnen bezuinigen, zouden we ook eens tegen het licht kunnen gaan houden. Ruimte vrijmaken in de spaarpot van de gemeente...

02:32:08

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Nee, dit sla ik over. Dat klopt niet.

02:32:10

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Voorzitter, het blijft namelijk wel een vraag, als een nieuw kabinet niet het gewenste kabinet is, waar dit college misschien op zit te wachten...

02:32:24

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Mijn persoonlijke voorkeur laat ik er even buiten, maar ik denk wel: als er een kabinet komt wat niet toekomt aan de noden van alle gemeenten in Nederland, moeten we met het tekort op het gemeentefonds - en ik heb al vaker gezegd dat het niet nieuw is - wel zorgen als gemeente dat wij slagvaardig en slagkrachtig blijven. In die zin zijn we het wel eens met het college, alleen we vinden de gekozen oplossing heel ondoordacht. Komt namelijk dat kabinet er niet, dan zitten wij met de gebakken peren en moeten we misschien wel keuzen maken die verder gaan dan we de afgelopen jaren hadden kunnen doen.

02:33:03

Voorzitter: Eén interruptie van de SP.

02:33:07

De heer Brandenburg (SP): Op dat laatste, Voorzitter. Zullen we dat dán doen in plaats van nu, omdat er mogelijk wel eens een kabinet kan komen wat ons niet gezind is, alvast het mes te zetten in hele belangrijke voorzieningen voor onze inwoners?

02:33:20

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Op zich kan ik die redentatie van de heer Brandenburg volgen en ik zou eigenlijk ook wel die richting op willen bewegen. De heer Brandenburg zat er volgens mij ook bij, samen met mij, toen de RegioTram en het Groninger Forum hier op de agenda stonden. Ook de partij van de heer Brandenburg zag zonder glazen bol ver van tevoren dat die beide projecten niet door konden gaan. Toen moesten we keihard gaan snijden en bezuinigen op het moment dat het al te laat was en we eerder andere keuzen hadden kunnen maken. Ik zou liever...

02:33:49

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Ik zeg niet dat we nu alles kapot moeten gaan bezuinigen, maar ik denk dat wij als...

02:33:54

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Laat ik het dan zo zeggen, u hoort ook de verhalen van de rest van de oppositie. Wij zouden ook als gemeenteraad kunnen zeggen: laten we kijken op welke manier we elkaar tegemoet kunnen komen en laten we daar dan zo vroeg mogelijk mee beginnen, dan dat we te laat zijn. Nu kunnen we namelijk nog in gezamenlijkheid een aantal dingen verzinnen, waarvan we denken: dit kan wel een tandje minder. Als ik kijk naar die strategische investeringsagenda toch complimenten aan het college, dat ze nu ook bijvoorbeeld die nieuwe poort, waar de Stadspartij al een aantal keren van heeft aangegeven, ook bij de besluitvorming, dat kan wel een tandje minder. Laten we dan eerder dan bij het voorjaarsdebat met elkaar daarover in gesprek gaan en dan komen we misschien veel sneller tot elkaar dan we vandaag en volgende week doen. Voorzitter, als afsluiting van mijn betoog een oproep aan de coalitie en aan het college om voor de behandeling van het voorjaarsdebat...

02:34:49

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Ik wil namelijk niet dat we dan tijdens het voorjaarsdebat een lijstje krijgen van hier mag u uit kiezen als oppositie of als raad. Sorry, ik ga er niet vanuit dat de coalitie eerder lijstjes krijgt.

02:34:59

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Laten we dan ruim voor het voorjaarsdebat met elkaar in gesprek gaan over hoe we dat lijstje van de investeringsagenda eerder naar voren kunnen halen en eerder duidelijke keuzen kunnen maken om te voorkomen dat wij als gemeente, als er een kabinet komt wat wij niet willen in financiële zin, te pijnlijke keuzen moeten maken voor onze inwoners, ondernemers en verenigingen.

02:35:21

Voorzitter: Helder. Dan kunnen we nu over naar de beantwoording van de wethouder. Daar staat nog een kwartier voor, dus we lopen vijf minuten uit.

02:35:30

Mevrouw Wijnja: Dank u wel, Voorzitter. Ik begin bij de vragen over ICT en de organisatie. Het grootste gedeelte is over de financiën gegaan, dus daar zal ik mee eindigen. De Partij voor de Dieren vroeg naar het vervolg van ICT-projecten, want ze constateren terecht dat er een enorme bak geld heen moet om dat recht te breien, om gelijk maar een voorschotje te nemen over publieke regie versus wie moet nu eigenlijk wat doen. Ja, wij kijken naar wat zijn daar de leerpunten uit en wat moeten wij in het vervolg misschien anders of scherper doen. We gaan niet alleen zeggen, we gaan bepaalde dingen weer zelf doen, maar we kijken ook naar hoe kunnen we ICT-projecten die in toenemende mate belangrijk worden beter implementeren, dus dat zal in het vervolg terugkomen.

02:36:25

Mevrouw Wijnja: Er is iets gezegd over het percentage vrouwen in leidinggevende functies. Er is ook een vraag over gesteld in de technische sessie, dus voor het hele beantwoord verwijs ik daar even naar. Het aantal vrouwen fluctueert, maar we zijn ons ervan bewust dat het nu gedaald is en dit is niet wenselijk. Dat zijn we eens met alle raadsleden, die daar iets over zeggen. Een aantal programma's zijn al gestart en

lopen ook door en dat heeft onze aandacht. Echter, helemaal eens met eenieder die zegt: "Het is onwenselijk als dat daalt", dus daar moeten we aandacht voor hebben.

02:37:00

Mevrouw Wijnja: Dan is er nog iets gezegd over het percentage externe inhuur en dat dit stijgt. Dat hangt een beetje samen met de vraag van mevrouw Jacobs over de arbeidsmarkt, maar ook met het aantal mensen wat uitstroomt en met het aantal vraagstukken waar we mee te maken hebben. Het is een combinatie van factoren die dat maakt. We hebben onze arbeidsmarktstrategie vastgesteld. Daar wordt volle bak gewerkt om te anticiperen op wat er gebeurt om flexibel te worden. Externen inhuren op onderdelen is nodig, maar we willen toe naar meer zelf doen. Ik kan dat heel makkelijk hier zeggen, maar dat is best wel ingewikkeld. We zijn het eens met alle fracties die zeggen, die kant zouden we op moeten en dat zou naar beneden moeten, maar ik zeg er ook meteen bij, dat is ook ons doel, maar dat is best wel ingewikkeld. Daar ga ik dus gelijk een beetje aan verwachtingsmanagement doen.

02:37:50

Mevrouw Wijnja: Even kijken.

02:37:58

Mevrouw Wijnja: Dan over de dienstverlening, want de VVD vroeg onder andere naar dat thuisbrengen van rijbewijzen en zo. We hebben contact met gemeenten die dat doen en dat blijkt best wel duur te zijn. Soms zijn dingen in de praktijk anders dan je misschien logischerwijs denkt. Het heeft ook te maken met aanscherping van regelgeving en met privacy. Die individuele documenten worden daar duurder van. Wij zijn wel aan het kijken, want we willen graag...

02:38:24

Mevrouw Wijnja: Kijk, je denkt, het is 2023 dingen moeten toch makkelijker kunnen, maar aan de andere kant wordt het door regelgeving en het vierogenprincipe - ik ga u hier allemaal niet mee lastigvallen - moeilijker gemaakt en dat beperkt de opties. Het heeft onze nadrukkelijke aandacht hoe we die dienstverlening in de komende jaren gaan ontwikkelen. Als het over taalgebruik gaat, dan worden op verschillende onderdelen van de gemeente de brieven onder de loep genomen of we het in het Engels doen, in andere talen en in B1. Stap voor stap wordt dat steeds beter en daar gaan we mee door. Als het over de app gaat - nu moet ik dat even goed zeggen - daar worden de mogelijkheden voor onderzocht. Het raakt zeker niet uit beeld, wees daar gerust op. We zijn ons nu vooral aan het richten op dat Mijn Groningen goed beschikbaar is op mobiele telefoons, want dat is al een enorme stap voorwaarts.

02:39:18

Mevrouw Wijnja: Even kijken of ik dan alles heb gehad.

02:39:25

Mevrouw Wijnja: Ik denk het wel, dus dan ga ik over naar de vragen die allemaal te maken hebben met Financiën en de strategische investeringsagenda. Even vooraf, wij zaten net heel hard tegen elkaar te roepen: "Ja, we noemen dat wel een agenda!". Een agenda is namelijk ook iets wat je op tafel legt om over te praten. Wij zijn op zoek naar een manier hoe we nu beter - eigenlijk wat de heer Sijbolts net bepleitte - en eerder met elkaar praten over alle opties die er zijn. Als je daarmee begint en je gaat zeggen dat de raad er in een vroeg stadium bij moet zijn, dan is

automatisch daar de consequentie van dat het nog niet helemaal uitgewerkt is. Dat kan ook niet. Ik hoor de PVV zeggen: "Kan dat even tot 2035 op geld gezet worden?" Nou, iedereen mag even terugredeneren tussen nu en dertien jaar geleden en wat er allemaal gebeurd is. Dat kunnen we niet overzien. Er zijn zoveel onzekere factoren.

02:40:27

Mevrouw Wijnja: Wat we wel zien, is dat wij als gemeente één van de weinige gemeenten zijn die vrij goed weet, bijvoorbeeld wat onze opgave is op het gebied van ons maatschappelijk vastgoed. We hebben de afgelopen periode gebruikt om dat in beeld te brengen. We weten wat de verduurzamingsopgave van onze scholen is. We weten, als we gaan bouwen en er komen wijken bij, dat daar discussies bijhoren. Dat gaat over mobiliteit en dat gaat over voorzieningen. Dat moet allemaal een plek hebben. Dat er nu niets gebeurt, dat er geen keuzen worden gemaakt, is niet waar. Ten eerste liggen de keuzen voor in de begroting voor 2024. Dat is het voorstel wat we aan uw raad doen. Dat zijn voor het komende jaar wat ons betreft de keuzen waar we het geld aan uitgeven en waar we het vandaan halen.

02:41:13

Mevrouw Wijnja: We hebben echter ook in korte tijd vier projecten helemaal doorgelicht om te kijken wat dat oplevert. Dat leverde in ieder geval twee dingen op die we u voorstellen te doen in de begroting, namelijk anders omgaan met de OZB-opbrengst bij grote projecten en - de heer Ram, ik kan u geruststellen - om op een andere manier met afschrijvingen om te gaan. Die voorstellen zitten in de begroting. Dat is de uitkomst van de eerste vingeroefening van hoe zou die strategische investeringsagenda werken. De heer Sijbolts doet een oproep of we daar niet vroeger met elkaar over kunnen praten. Ik denk dat we het gesprek moeten hebben over hoe we dat gaan inrichten. Laat ik daar eerlijk over zijn, het is voor het college ook zoeken naar hoe je dat nu doet, want over een deel van die keuzen gaan nog niet. Het is zeker niet zo dat wij geen keuzen maken of keuzen uitstellen. Nee, wij zijn ons nu aan het voorbereiden om die keuzen integraal te kunnen maken.

02:42:12

Mevrouw Wijnja: Dat staat overigens ook in de brief. We maken nu ongeveer een tijdsplanning in de richting van het voorjaarsdebat en ik kan u verzekeren dat er achter de schermen ongelooflijk veel gebeurt op dit gebied. Om dingen op geld te kunnen zetten, om goed inzichtelijk te maken waar je op gaat sturen, vraagt enorm veel inzet en daar wordt nu keihard aan gewerkt. Wat we in ieder geval zouden kunnen doen, is een soort afspraak maken over hoe we u daar bijvoorbeeld periodiek over bijpraten. Ik denk eerlijk gezegd dat dan ook wel steeds duidelijker wordt wat een goede vorm voor ons is, zodat de raad ook goed in positie is om daar op tijd over mee te praten. Laat ik daar duidelijk over zijn, de raad vroegtijdig te laten meepraten is de hele bedoeling van de strategische investeringsagenda. Ik zei het al eerder: ik ben heel blij met de reactie van de insprekers. De heer Ram deed een soort van 'live bespreking' van de strategische investeringsagenda. Dat is de bedoeling. De bedoeling is om dat gesprek op gang te brengen. Wat gaan we doen? Is dit nog logisch? Moet dat anders? Waar moet extra geld bij komen? Dat gesprek moeten we met elkaar voeren en dat willen we heel nadrukkelijk in een vroeg stadium ook met uw raad doen.

02:43:26

Mevrouw Wijnja: Dan vroeg de ChristenUnie, want één van de onderdelen van de strategie is om meer in te zetten op subsidies, of we dan niet bang zijn voor 'shokeffecten'. Nee. Waarom niet? We proberen duidelijker te structureren waar onze doelstellingen liggen en waar werken we op. Het algemene doel - wat misschien een beetje vaag is, maar ik zeg het toch maar - is om flexibeler te worden. Op het moment dat wij weten, we doen heel veel op het gebied van waterstof, we zijn bezig met wonen en met klimaatadaptatie...

02:43:55

Mevrouw Wijnja: Als je inzichtelijk hebt wat je wil doen, dan is het makkelijker om in te spelen op externe financieringsmogelijkheden. Dan betekent het dat we - plat gezegd - kunnen gaan schuiven met geld. Als wij weten, bijvoorbeeld er komt een nieuw kabinet en die schetst een aantal dingen die ze heel belangrijk vinden, dan weten wij al, dan gaat er waarschijnlijk geld bij komen en kunnen we daarop anticiperen. Wij denken dus door het zo in te richten dat we daar juist effectiever gebruik van maken. We hebben de afgelopen jaren gezien dat het bijvoorbeeld op waterstof heel goed lukt, dat levert ons enorm veel op, maar op andere onderdelen niet, terwijl we denken dat het wel moet. Dat als antwoord daarop.

02:44:37

Mevrouw Wijnja: Dan over het ravijn. Kijk, er zijn een paar antwoorden op te geven. Aan de ene kant zegt de heer Sijbolts - hij zei dat in de richting van de fractie van GroenLinks, laat ik eerlijk zijn - "Ik word een beetje moe van die riedel". Het klopt wat de heer Van Hoorn daarover zei, het probleem is niet opgelost. Wat ik wil benadrukken, is het feit dat de Vereniging Nederlandse Gemeenten adviseert aan gemeenten om geen sluitende meerjarenbegroting in te leveren bij de provincie is ongekend. Dat is nog nooit gebeurd. Ik ben het helemaal met de heer Sijbolts eens dat het een vermoeiende discussie is. Ik vind ook dat het niet zou moeten. Een ruime meerderheid van de gemeenten heeft dat ook gedaan. Alle gemeenten...

02:45:25

Mevrouw Wijnja: Ik heb een opiniestuk geschreven met mijn collega uit Amsterdam. Dat denkt u: nou nou nou, die zitten een beetje bij elkaar in de buurt qua partij. Het mooie daarvan was echter, dat hebben we gedaan met een groep wethouders van alle achtergronden - bijna alle achtergronden die hier zitten - omdat het een collectief probleem is en niet te maken heeft met een politieke kleur. Het gaat fundamenteel over de vraag: hoe verhouden verschillende overheden zich tot elkaar en hoe ga je daarmee om? Ik zeg altijd, inwoners van gemeenten zijn dezelfde mensen die in Nederland wonen. Als je op rijksniveau een beetje mooi weer gaat zitten spelen met wij regelen allemaal dingen voor u en je schuift die rekening door naar dezelfde mensen via de gemeenten, dan ben je niet oké bezig. Daar is breed draagvlak voor, dus dat moet echt opgelost worden. Daarom ben ik het eens met mijn eigen strategie...

02:46:18

Mevrouw Wijnja: Dit is een hele rare zin. Ik wil maar zeggen, daarom is het belangrijk om daar nu vooral de energie op te zetten, omdat dat de grootste oplossing biedt. Er wordt hier gesproken over 22 miljoen. Nee, het gaat voor de gemeente Groningen over 44 miljoen. Krijgen we dat wel, dan betekent dat echt iets in het meerjarenbeeld,

dus dat is ongelooflijk belangrijk. Dat betekent niet dat wij ondertussen niets anders doen, dat we niet kijken naar onze eigen uitgaven en dat we niet kijken naar prioritering. Nee, maar inderdaad, we gaan niet op voorhand al bezuinigen op iets wat wij niet horen op te lossen. Als we niet krijgen waar we recht op hebben, dan worden we daar uiteindelijk wel toe gedwongen. Wat wij proberen, is nu de voorbereidende stappen te zetten om dat zo goed mogelijk met elkaar te doen.

02:47:08

Mevrouw Wijnja: D66 vroeg nog helemaal terecht, vindt het gesprek daarover plaats met de provincie? Uiteraard. Als u de gedeputeerde Financiën heeft gehoord de afgelopen maanden, die is het heel erg eens met de lijn in de richting van het Rijk. Die lijntjes zijn kort en er wordt sowieso heel veel bestuurlijk afgestemd. Dat vind ik zelf heel prettig. Dat helpt. Dat moeten we ook gezamenlijk doen, dus daar zetten wij ons in ieder geval voor in.

02:47:33

Mevrouw Wijnja: Even kijken. Dan had de PVV nog een vraag gesteld over Meerstad als olifant in deze ruimte. Dat is volgens mij niet waar. Er komen verschillende scenario's aan, die staan op de agenda van de raad en daar wordt gewoon over gesproken. Over sommige dingen zijn nog geen besluiten genomen, maar dat betekent niet dat er niet aan gewerkt wordt. Dat komt binnenkort op de agenda en dan is er alle tijd voor om daar uitgebreid over te spreken.

02:47:58

Mevrouw Wijnja: Er is iets gezegd over: waarom is er geen specifieke voorziening nu aangelegd voor de risico's Kardingse. Wij hebben gezegd dat we nog niet zeker weten of zich dat voordoet. Als dat zo is, dan komen we terug bij de raad. Wij denken dat het voor nu in ieder geval afdoende is.

02:48:20

Mevrouw Wijnja: Er hebben een paar fracties vragen gesteld over streefwaarden van solvabiliteit, want een dag niet over solvabiliteit gepraat, dat kan natuurlijk niet in de Commissie Financiën. Ik had trouwens nog niet gezegd dat het leuk is dat we ineens in de ochtend zitten, want ik vind dat dit debat heel veel aandacht verdient en niet dat we daar om elf uur 's avonds nog over zitten te praten. Alhoewel de heer Van Veen nu wel de vegetarische bitterballen door de neus geboord krijgt, want dat had ik namelijk afgesproken en dat vond ik echt te vroeg.

02:48:52

Mevrouw Wijnja: Er zijn een paar verschillende dingen die de hele tijd terugkomen en ik denk dat dit op zichzelf prima is. Er zijn een paar oppositiepartijen die, denk ik wel terecht de vraag krijgen, wat wilt u nu wel. Ik heb niet echt meegerekend, maar mevrouw Jacobs heeft echt in twee minuten tientallen miljoenen structureel uitgegeven. Dat kan, hè. Dat kan een keuze zijn, want als we bijvoorbeeld de OZB-niet indexeren, want laat ik daar duidelijk over zijn, we verhogen deze niet, want die euro's kunnen wij nergens investeren. We berekenen de indexatie door en dat is standaardbeleid in deze gemeente. Waarom? Als je dat niet doet, dan moet je het bijpassen. Dat moet je structureel doen en dat moet ergens vandaan komen. Daarbovenop, geld wat je in zou kunnen zetten om te investeren in andere dingen, een verhoging stellen we niet voor. Ik heb in de eerste termijn tegen de heer Van Jaarsveld ook gezegd, dat doen we heel bewust om zoveel mogelijk de verhogingen

te drukken. Het is echter wel zo, als je af wil stappen van die indexatie, dat het geld dan ergens anders vandaan moet komen. Als het over lasten voor inwoners gaat...

02:50:08

Mevrouw Wijnja: Het mooie van een begroting is dat je even kunt opstijgen en naar het hele beeld kunt kijken. Er is hier meerdere malen aandacht gevraagd voor woningeigenaren en voor de middenklasse en dat is denk ik helemaal terecht. Daarom is het ook zo goed dat onze doelstellingen op energieneutraal worden zo hoog zijn, want we weten allemaal wat de invloed van de stijging van de energierekening op de lasten van mensen is geweest. Voor woningeigenaren en voor de middenklassen investeren wij ongelooflijk veel geld om huizen te verduurzamen en te isoleren en daarmee die structurele lasten omlaag te brengen. Dat is ook een investering die je doet. Lasten van bewoners vanuit de gemeente worden niet alleen beïnvloed door bijvoorbeeld de OZB of de afvalstoffenheffing, maar ook via die route. Als je dan opstijgt en je kijkt naar wat doen we en hoe leggen we die hele puzzel, dan denken we dat die in balans is en dat het zo eerlijk mogelijk is. Bij de mensen, die het echt het moeilijkst hebben, gaan wij heel ver om die ruimte te geven. Dat doen we met de kwijtschelding. Ik ben zelf heel blij dat de afvalstoffenheffing iets omlaag kan. Waren de loon- en prijsontwikkelingen niet zo hoog, dan had het nog meer omlaag gekund. En, zeg ik in de richting van D66, dat is een gevolg van ons beleid. Het is een gevolg van ons beleid, want afvalstoffenheffing is een gesloten kring. Het verbranden van restafval is duur. Dat is enorm omlaaggegaan en daarom kan de afvalstoffenheffing omlaag. Het college ziet het als een succes van ons beleid en een aansporing om dat door te zetten, want dat zou kunnen betekenen dat we dat in de toekomst misschien steeds kunnen laten dalen. Dat is wel de doelstelling.

02:51:53

Voorzitter: Graag naar de beantwoording van de laatste vragen.

02:51:58

Mevrouw Wijnja: Lasten maatschappelijk vastgoed, betaalbaarheid...

02:52:02

Mevrouw Wijnja: Even nog kort over de klimaatbegroting, routekaart en een aantal vragen die D66 daarover gesteld heeft. Wij zijn nog niet zo lang geleden in Haarlem geweest en daar constateerden wij dat wij best veel dingen al doen die ze in Haarlem ook doen. Daar is het echter onder de noemer van een klimaatbegroting. Die input nemen wij mee voor het vervolg. Er is een motie aangenomen om iets met CO₂-uitstoot te gaan doen of een amendement. Nee, dat was een motie. Nu, dat doet er niet toe. In ieder geval, ik heb voor de vakantie gehoord dat we daar al ontzettend ver mee zijn. Er zijn twee medewerkers, die daar enorm veel werk in hebben gestoken. We komen binnenkort bij u terug met hoe we met een aantal van dat soort dingen hier concreet stappen in kunnen zetten, want we zijn het er helemaal mee eens dat dit moet.

02:52:49

Mevrouw Wijnja: Dan ging het nog over, waarom halen we de streefwaarde niet? Ook daarvoor geldt dat op het moment dat je vindt dat deze investering wel gedaan moet worden, die ook en die ook en we moeten nu de solvabiliteit naar de streefwaarde brengen en de lasten mogen niet geïndexeerd worden en nog zo wat,

dan moeten er nu ergens tientallen miljoenen structureel vandaan komen en dat kan niet. Wij proberen stapje voor stapje de goede dingen te doen, te kijken naar de hele balans of dat oké is, ja of nee en doen we daar de goede dingen in. Onze inschatting is - we kijken daar kritisch naar, we praten daar twee keer per jaar over met de raad - dat het op een verantwoorde manier gaat. Wij gaan nu dus geen voorstel doen om dat geld neer te leggen om die solvabiliteit op een bepaald percentage te krijgen, want dan gaat het ten koste van iets. Als Student en Stad dat wil, dan is dat prima, maar dan moet u met een voorstel komen waar we dat vandaan gaan halen. Wij doen dat voorstel nu in ieder geval niet.

02:54:01

Mevrouw Wijnja: Tot slot, is het veel gegaan over woonlasten en er is heel vaak hoge woonlasten gezegd. Ik ben blij dat er verschillende raadsleden zijn die hechten aan lijstjes en feiten. Het is zo dat voor de OZB-niet woningen...

02:54:17

Mevrouw Wijnja: Ik waardeer enorm dat het CDA heel keurig en heel sec daarin zit en ook complimenten geeft voor de dingen waar we het over eens zijn. Ik ben enorm blij dat het CDA de moeite heeft genomen om een tegenbegroting te maken. Dat is belangrijk, want dan heb je ook net wat meer om over te praten. Als je naar de OZB-woningen kijkt, dan zitten wij hoog in dat lijstje achter Leiden. De vraag is hoe zich dat gaat ontwikkelen, omdat wij de OZB niet verhogen de afgelopen jaren, in tegenstelling tot wat sommige mensen denken. Sommige andere gemeenten doen dat wel met vijftien procent, dus het is de vraag hoe dat zich de komende tijd gaat ontwikkelen. Echter, ik geef u helemaal gelijk, dat is zo.

02:55:01

Mevrouw Wijnja: Als je naar de afvalstoffenheffing en de rioolheffing kijkt, dan zitten we veel lager in de lijstjes, dus daar zitten we helemaal niet bij de hoge woonlasten. De woonlasten voor huurders gaan inderdaad omlaag. Wij proberen over het hele palet te kijken of het zo eerlijk mogelijk en zoveel mogelijk in balans is. Dat proberen we voor alle groepen te doen. Daar kunt u elke dag van de week andere keuzen in maken en het mee oneens zijn, maar dat is de manier waarop wij daarnaar kijken. Ik denk dat er een heel mooi voorstel ligt. Ik ben blij met alle opmerkingen over de kwijtschelding. Dat is voor mensen enorm belangrijk en dat betekent vandaag geld in je portemonnee. Mevrouw Jacobs, het is niet zo dat we hele hoge afvalstoffenheffing hebben. Dat is niet zo. Als je naar de lijstjes kijkt, staan wij volgens mij ergens in de middenmoot. Daar staan we helemaal niet bovenaan. Het is niet zo, omdat er veel kwijtschelding is, dat we daardoor enorm hoge afvalstoffenheffing hebben. Dat is niet zo.

02:56:01

Voorzitter: Graag tot een afronding komen.

02:56:02

Mevrouw Wijnja: Dat was mijn punt eigenlijk.

02:56:04

Voorzitter: Oh, dat is helemaal mooi. Ik heb geen vervolgvragen meer toegestaan aan het college, omdat we echt krap zitten met de tijd - of nou krap, we zijn

eroverheen -dus ik sluit het hierbij af. Ik heb nog één opmerking: in de Anda Kerkhovenzaal staat een snack voor jullie klaar.

02:56:29

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Voorzitter, wat omtrent de vragen die nog niet beantwoord zijn?

02:56:37

Voorzitter: Ik heb net even geen vervolgvragen meer toegestaan, omdat we echt allemaal ruim de tijd hebben gekregen met de woordvoeringen en zelfs allemaal wat extra. Het is al bijna tien over twaalf.

02:56:48

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Vervolgvragen begrijp ik. Vragen die al gesteld zijn, maar nog niet beantwoord zijn, is daar nog een mogelijkheid toe?

02:57:05

Voorzitter: Oké, zeg maar. We hebben nog drie minuten daarvoor. Niet allemaal drie minuten, maar drie minuten in totaal.

02:57:12

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Ik had namelijk nog één vraag omtrent de mogelijkheid tot het ook beter inzichtelijk maken per investeringsbesluit van wat de effecten daarvan zijn op bijvoorbeeld de netto schuldquote of het weerstandsvermogen et cetera. Ik denk inderdaad dat de strategische investeringsagenda een stap in de goede richting is, maar überhaupt bij elk raadsvoorstel dat we nemen, gebeurt er natuurlijk iets met de gemeentefinanciën, dus...

02:57:40

Voorzitter: Volgens mij nog een vraag van VVD.

02:57:47

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Dank u wel, Voorzitter. Ik had de vraag gesteld of het bij dienstverlening ook logisch is dat je een Ja-Ja sticker alleen maar fysiek kunt ophalen en dat dit in ieder geval voor mensen beperkend werkt.

02:57:57

Voorzitter: Oké, bedankt. Dan nog een reactie van het college.

02:58:02

Mevrouw Wijnja: Dank u wel, Voorzitter. Op individueel voorstelniveau die effecten scherp krijgen, weet ik niet of dat kan. Wat ik wel in ieder geval kan toezeggen, is dat we dat als onderdeel van de strategische investeringsagenda kunnen doen, dus dat je een beeld krijgt van een aantal van deze keuzen wat die ongeveer betekenen voor bijvoorbeeld je solvabiliteit. Dat kunnen we in ieder geval meenemen. Er zitten mensen bij die dit gehoord hebben, dus we zullen even kijken hoe, wanneer en waar we dat een plek kunnen bieden.

02:58:36

Mevrouw Wijnja: Mevrouw Jacobs heeft helemaal gelijk over de Ja-Ja sticker. Er was in het begin niet zo veel voorraad. Die is er nu wel, dus hij ligt overal. Ik heb de vraag even doorgezet of het klopt. De sticker is nu breed op te halen en dan mag je er ook

twee hebben. Ik heb even gevraagd hoe het zit met versturen en of we dat niet doen.
Dat wordt even overlegd en geregeld.

02:59:02

Voorzitter: Dank u allemaal.